

Aalborg Universitet

Master i Pædagogisk ledelse (MPL)

Masterprojekt

4. semester, Efterår 2023

Afleveringsdato: 7. Juni 2024

Antal anslag: 119.790

Folkeskolens rammebetingelser – et policystudie om det styrkede fokus på højt begavede elever og implikationerne af dette for skoleledelsen.

Vejleder: Christian Ydesen

Thomas Køier Jakobsen, studienr. 20221655

Abstract

This thesis explores the intensified focus on gifted students in Danish educational policy and its implications for school leadership in public schools. Utilizing a critical realist approach alongside an interdisciplinary methodology, the research delves into how political, social, and educational dynamics influence the creation and execution of policies within the educational sector. The study reveals that the current focus on gifted students emerges from broader societal trends such as the competitive state and educationalization, where education is increasingly viewed as a means to address economic and social challenges.

The analysis across the empirical data shows that gifted students are often portrayed as an "overlooked group" that needs to "realize their full academic potential." This approach is predominantly characterized by a qualification thinking where students are expected to acquire skills pertinent to societal needs, thereby enabling them to function as effective citizens and enhance the national competitive edge. However, the policy is largely shaped by political processes lacking robust scientific backing. Instead, powerful actors, known as "policy brokers," have significantly influenced its development. These brokers navigate across various arenas, successfully pushing their agenda to strengthen the focus on gifted students, resulting in substantial policy outcomes.

The study identifies that while the policy aims to address specific educational needs, it does so without sufficient scientific evidence, relying instead on the advocacy and influence of policy brokers. The findings underscore the need for more locally grounded research that takes into account how external actors, such as policy brokers, shape educational policies. This is crucial for ensuring that educational initiatives are relevant and adapted to the national context. The thesis contributes to educational leadership by highlighting the challenges school leaders face in an era of increased political governance and expectations for educational outcomes. It calls for a greater inclusion of broad educational research and local perspectives in policy formulation, emphasizing the need for policies that are not only scientifically grounded but also reflective of the educational realities and needs.

Overall, this research enriches our understanding of the policy dynamics in education for gifted students in Denmark, illustrating the interplay between educational policies, social expectations, and the practical realities within schools.

1. Indledning.....	5
1.1 Problemfelt.....	6
1.2 Problemformulering	8
2. Metode	8
2.1 Videnskabsteoretisk ståsted.....	8
2.2 Undersøgelsesdesign.....	9
2.2.1 Beskrivelse af de empiriske elementer	9
2.2.2 Indsamling af Empiri	10
3. Analyse	12
3.1 Analysestrategi	12
3.2 Litteraturreview	13
3.2.1 Fund i litteraturreviewet.	14
3.3 Ministerielle dokumenter.....	15
3.3.1 Lovforslag	17
3.3.2 Høringssvar og høringsnotat.	18
3.3.3 Politiske aktørers holdning til højt begavede	19
3.3.4 Opsamling	21
3.3.4.1 Samlet analyse af ministerielle dokumenter	22
3.4 Vejledernetværk om børn med særlige forudsætninger	23
3.4.1 Argumenter for det styrkede fokus.....	24
3.4.2 Betydning for skoleledelsen	27
3.4.3 Eksterne aktører	27
3.4.4 Opsamling på analyse af vejledernetværk.	28
3.5 Interview med uddannelseskonsulent i lokal forvaltning	28
3.5.1 Betydning for skoleleder	29
3.5.2 Policy proces og forvaltningspraksis.....	29
3.5.3 Samfundstendens	29
3.5.4 Årsager til indsatsen	29
3.5.5 Eksterne aktører	29
3.5.6 Opsamling på analyse af interview.....	30
3.6 Det dybe stratum.....	30
3.6.1 Årsager til et styrket fokus på højt begavede elever?.....	31
3.6.1.1 Syntese af argumentation fra projektets empiri	31

3.6.1.2 Teori – Uddannelsesformål	32
3.6.1.3 Hvordan kan det styrkede fokus forstås.....	33
3.6.1.4 Hvorfor er der fokus i samfundet på højt begavede	34
3.6.1.5 Opsamling.....	34
3.6.2 Eksterne aktørers rolle i det styrkede fokus.....	35
3.6.2.1 Syntese af eksterne aktører fra projektets empiri	35
3.6.2.2 Teori – Eksterne aktører	35
3.6.2.3 Hvordan har de eksterne aktører ageret.....	36
3.6.3 Implikationer for skolelederen	36
3.6.3.1 Syntese af implikationer for skolelederen fra projektets empiri	37
3.6.3.2 Teori - Skolelederens rammebetingelser	37
3.6.3.2 Skolelederens rammebetingelser.....	39
3.6.3.3 Opsamling.....	40
3.6.4 Opsamling af analyserne på det dybe stratum	40
4. Konklusion	41
5. Diskussion	42
6. Litteraturliste	43

1. Indledning

I oktober 2021, indførtes et nyt begreb i den danske uddannelsespolitik, via "Aftale om det fremtidige evaluerings- og bedømmelsessystem i folkeskolen" (Undervisningsministeriet, 2021). Denne aftale introducerede "højt begavede elever" som en del af den nationale uddannelsesstrategi. Fra august 2024, er det obligatorisk for alle folkeskoler at implementere screeningsprocedurer med nationale tjeklister med det formål at identificere elever, hvis intelligenskvotient (IQ) overstiger 120, for derigennem at lave målrettede pædagogiske tiltag (UVM, 2021).

I aftalen fra 2021 anbefales det at sende mellem 10-15 procent af eleverne i 1. klasse til en IQ test ved PPR, dette er ændret ved den seneste aftale fra Marts 2024. Nu kan højt begavede elever tilbydes en test hvis det af skolelederen vurderes relevant, dette for at frigøre ressourcer ved PPR og "fjerne et unødigt proceskrav" (UVM, 2024. S.12).

Historisk set har fokus på IQ været en del af den danske folkeskoles praksis siden ansættelsen af den første skolepsykolog på Frederiksberg i 1934, hvilket vidner om en langvarig tradition for anvendelsen af kognitive evalueringer inden for det pædagogiske område i Danmark. Den primære intention bag disse målinger har traditionelt været identifikationen af elever med et intellektuelt niveau, der falder signifikant under gennemsnittet, for således at sortere eleverne til specialiserede undervisningstilbud (Ørskov & Ydesen, 2018; Ydesen, 2011). I de senere år er der imidlertid blevet etableret et fokus i folkeskolen på de dygtige og talentfulde elever, hvilket indikerer et gradvist skift i pædagogisk prioritering (Rasmussen & Ydesen, 2019).

Med indførelsen af folkeskoleloven i 2006 blev det muligt at arbejde med differentiering af elever baseret på deres faglige præstationer på tværs af klassetrin, dette i forlængelse af loven fra 1993 som indførte undervisningsdifferentiering som begreb. Dette repræsenterede et brud med den tidligere lovgivning fra 1975, der forbød sådan en opdeling (Kruchoy, 1984, s. 146). I samme periode voksede der en politisk interesse for talentudvikling, som blev tydeliggjort ved Sorø-mødet i 2004, hvor temaet om at udnytte potentialet hos talentfulde elever blev promoveret af den daværende undervisningsminister (Rasmussen & Ydesen, 2019).

Det er værd at bemærke, at den danske uddannelsespolitik over tid har inkluderet en række initiativer rettet mod talentudvikling, med et særligt fokus på at fremme og udvikle elevers individuelle talenter. (Folketinget, 2008). Fokusset på de højt begavede børn er dog nyt og der ses en divergerende definition af målgrupperne, hvor "talent" defineres som:

"børn og unge, der har særlige forudsætninger inden for et eller flere områder, og som går i normalskoler og -institutioner. Et talent er en person, som er god til noget og har mulighed for at blive en af de bedste, hvis potentialet stimuleres" (Folketinget, 2008, s. 3)

Og den højt begavede elev defineres som:

"Højt begavede elever refererer normalt til elever med en IQ over 130, mens elever med særlige forudsætninger normalt refererer til elever med IQ over 120" (UVM, 2021, s. 11)

Definitionen af talent omfatter en bred anerkendelse af børns potentielle kompetencer indenfor et eller flere områder, i modsætning til de højt begavede, hvis klassifikation udelukkende baseres på en kvantitativ

måling af IQ.

Introduktionen af et specifikt fokus på højt begavede elever i den pædagogiske diskurs har igangsat en polariseret debat. På den ene side er der aktører, som udtrykker en markant tilfredshed med denne udvikling, argumenterende for at anerkendelsen af højt begavede elever har været en længe ventet forbedring, der bør prioriteres yderligere (Folkeskolen, 2023; Altinget, 2023). På den modsatte fløj findes der kritikere, som beskriver dette tiltag som skadeligt og presser på for dets afskaffelse før dets implementering i august 2024 (Altinget, 2024). Trods deres modsatte standpunkter, er begge sider enige om den omfattende mangel på forskning indenfor dette felt, en konklusion der ligeledes understøttes af en rapport fra det daværende Kora (Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning, nu kaldet VIVE) betitlet "Indsatser målrettet højt begavede børns faglige udvikling og trivsel" (Mehlbye, Flarup & Iversen, 2015).

I mit daglige job som afdelingsleder på en folkeskole og generelt på skolerne fylder debatten om de højt begavede elever også. Der er planlagt fælles netværksmøde for alle skolernes vejleder i området med de højt begavede som tema og til sidste afdelingsledernetværk i min forvaltning var højt begavede elever et emne på dagsordenen. I afdelingsleder regi afspejledes en fortsat polarisering i tilgangen til dette emne. Nogle skoler har udviklet og implementeret specifikke principper og strategier rettet mod højt begavede elever, hvilket de aktivt promoverer over for forældre som en strategi til at tiltrække denne elevgruppe. I modsætning hertil, foretrækker andre skoler at omgå en særskilt fokus på højt begavede børn, idet de vælger at fortsætte med praksissen for undervisningsdifferentiering som deres primære pædagogiske strategi.

I lyset af den begrænsede forskningsmæssige fundering på området, og med udsigt til en realitetsændring fra august 2024, vil det kommende afsnit udfolde problemfeltet for derved at afgrænse masterprojektets problemstilling.

1.1 Problemfelt

Siden årtusindeskiftet har der været en vækst i specialiserede skoletilbud for højt begavede. Eksempelvis har Athene-skolen, åbnet i 2004, markeret begyndelsen på denne tendens, og dens succes har stimuleret etableringen af en håndfuld lignende tilbud. I takt med denne udvikling er store foreninger som Gifted Children med mere end 4000 medlemmer (Gifted Children 2024), Begavet med Glæde, og Gifted Institute opstået for at yde støtte og ressourcer til højt begavede børn og deres familier samt fungere som interesseorganisation. Senest ses eksempler på at talenthold som tidligere var målrettet alle med et talent indenfor et område bliver specificeret til at være talenthold kun for højt begavede børn (Skolemonitor.dk 2024)

Disse initiativer reflekterer en voksende bevidsthed og anerkendelse af de unikke behov og potentialer hos højt begavede børn i det danske samfund.

Det er, som tidligere nævnt, en ny national strategi at screene alle børn i 1. klasse i folkeskolen for at identificere højt begavede elever, en politik der fremhæves i "Aftalen om det fremtidige evaluerings- og bedømmelsessystem i folkeskolen" (Køier, 2023). Aftalen fremhæver vigtigheden af at identificere elever, der enten klarer sig dårligt fagligt eller som har brug for ekstra stimulering på grund af høj begavelse. Derudover understreger den at højt begavede elever kan være en overset elevgruppe i skolen, hvilket nødvendiggør en forhøjet prioritet af denne gruppe for at sikre, at alle elever bliver udnytter deres faglige potentiale (Køier, 2023).

Denne politik synes imidlertid at stå uden en robust, empirisk og videnskabelig underbygning, som angivet ved den begrænsede mængde forskning refereret i KORA-rapporten. Rapporten indikerer, at der kun er fundet få studier, der bidrager med viden om effekten af indsatser over for højt begavede elever, og fremhæver desuden de didaktiske og skolekulturelle forskelle mellem Danmark og lande som USA, hvor lignende indsatser måske har vist sig effektive (Køier, 2023).

Aftalen karakteres af en bemærkelsesværdig mangel på nationale videnskabelige referencer, en observation der i en nordisk sammenhæng synes at være særligt kendetegnende for Danmark (Karseth, Sivesind & Steiner-Khamsi, 2022). Forskningsinitiativet POLNET har foretaget en analytisk undersøgelse og sammenligning af de nordiske landes brug af referencer i udformningen af ny uddannelsespolitik. Heri blev det konstateret, at Danmark havde den laveste frekvens af henvisninger til national uddannelsesforskning i forhold til sine nordiske naboer, men en markant højere frekvens af internationale videnskabelige referencer (Karseth & Sivesind & Steiner-Khamsi, 2022, s. 87).

Litteraturreviewet udført af KORA benytter sig ligeledes ikke af national forskning, men støtter sig til internationale studier – herunder et fra Australien, to fra Holland og otte fra USA (Mehlbye & Flarup & Iversen, 2015). Det er dog ikke udelukkende en dansk tendens. I England ses det fx at uddannelsespolitik oftest bliver lavet som "evidensbaseret politik" som er mere ideologisk end videnskabeligt informeret, og som mangler anvendelse af akademisk ekspertise i udformningen af uddannelsespolicy (Skerriitt, 2023).

Fraværet af videnskabelige referencer som grundlag for aftalen kan være forbundet med en anden international tendens benævnt som "policy brokerage" (Steiner-Khamsi, Martens & Ydesen, 2024). Tidligere studier har afsløret, hvordan interesseorganisationer og private aktører har udført "policy brokerage". Policy brokers udgår fra begrebet knowledge brokers og dækker over elite- og ekspertformidlere eller grænseoverskridere, der faciliterer cirkulationen af viden og politikker mellem forsknings-, politik- og praksisarenaer (Ydesen 2024). Der argumenteres således for, at policy brokers påvirker både international og national uddannelsespolitik (Steiner-Khamsi, Martens & Ydesen, 2024).

For skolen skaber uddannelsespolicy de rammesættende betingelser for at lave uddannelse, samtidig med at politiske dagsordener og prioriteter i en sommetider overset form gennemsyrrer policy (Ozga, 2019). "Accountability"-forskningen hjælper os med at forstå, hvordan skoleledelsen holdes ansvarlig for at følge politikken og levere resultater i overensstemmelse med politisk fastsatte standarder (Ozga, 2019). Som skoleleder kan man vælge at modarbejde politikken eller forsøge at tilpasse den til sin egen kontekst (Ziethen & Ydesen, 2024). Uanset tilgangen holdes man ansvarlig; derfor er det afgørende for skoleledelsen at forstå, hvordan politikken bliver til og hvilke argumenter der ligger til grund for den.

Som afdelingsleder på en folkeskole gør aftalen fra 2021 inklusiv tilpasninger i aftalen fra 2024 vedr. det styrkede fokus på højt begavede elever at jeg skal prioritere i allokeringen af lærer- og PPR-psykologressourcer. Der er i indeværende budgetår allerede en budgetpost til indsatser for højt begavede elever i skolens budget, og jeg skal redegøre for, hvordan denne budgetpost bliver anvendt. Dette medfører, at visse andre opgaver må nedprioriteres. Allerede nu mærker jeg en stigende interesse fra utallige forældre, som ønsker deres barn testet. Mange har endda allerede fået testen udført privat og søger svar på, hvordan skolen vil imødekomme deres højt begavede børns behov. Dette kan være en del af en generel samfundstendens, hvor velfærdsmedarbejdere holdes ansvarlige for at løse borgernes problemer. (Orza, 2019). I skolekonteksten har ansvaret flyttet sig fra at være samfundets opgave i 1970'erne til at det nu er skolelederens ansvar at opfylde de politikker, der fungerer som styringsmekanismer i skolen. Her bliver skoleledelsen subjekt for policy-niveauet; med "subjekt" menes at man er underkastet, og samtidig også skal være det konditionerende og bærende underlag (Ziethen og Ydesen, 2024).

Med ændringerne til det styrkede fokus på højt begavede fra aftalen om det nye folkeskoleforlig i 2024, hvor

det er skolelederens vurdering om elever skal IQ testes. kræver det at skoleledelsen opnår en dybere indsigt og de nødvendige argumenter, for at træffe prioriteringer i forhold til indsatser for højt begavede børn, der er tilpasset den specifikke skolekonteksts behov.

1.2 Problemformulering

Hvordan kan man begribe det styrkede fokus på højt begavede elever i dansk uddannelsespolicy og hvad er de rammesættende implikationer for skoleledelsen i folkeskolen?

2. Metode

2.1 Videnskabsteoretisk ståsted

For at kunne besvare projektets problemformulering er der valgt et videnskabsteoretisk ståsted, der giver forudsætninger for at forstå samfundsmæssige strukturer, aktørers ageren, og de underlæggende mekanismer i en policy proces. Følgende afsnit vil redegøre for det videnskabsteoretiske ståsted samt introducere kernebegreber og deres relevans for projektet.

Projektet tager udgangspunkt i kritisk realisme, som søger at ophæve dikotomien mellem idealistiske og realistiske positioner i det videnskabsteoretiske landskab. Således forfølger kritisk realisme et fokus på de underliggende strukturer bag observerbare fænomener. Centralt i udviklingen af kritisk realisme står Roy Bhaskar (1975), som argumenterede for, at denne tilgang muliggør en mere kompleks og dybdegående forståelse af virkeligheden, end det er muligt inden for mere empiriske eller positivistiske tilgange. Bidrag fra markante samfundsvidenskabelige forskere såsom Margaret Archer (1995) og Tony Lawson (1998) har videreudviklet og beriget kritisk realisme inden for samfundsvidenskaben. I en dansk kontekst har økonomen Jesper Jespersen bidraget med sin forskning om makroøkonomi (2017), mens Dennis J. Frederiksen og Louise B. Kringelum senest har undersøgt, hvordan kritisk realisme kan anvendes inden for ledelse og organisationsstudier (Frederiksen & Kringelum, 2021).

Ontologisk tager den kritiske realisme afsæt i realismen men fremhæver samtidig to væsentlige aspekter. For det første at virkeligheden er kompleks og består af mange forskellige lag og et væld af forskellige sammenhænge, som varierer afhængigt af den kontekst, de studeres i. For det andet, understreger den, at virkeligheden altid er kontekstuel betinget. Dette indebærer, at virkelighedens natur afhænger af genstandsfeltet og dets historiske betingelser, hvilket betyder, at man ikke kan adskille en nuværende kontekst fra dens historiske betingelser.

Denne ontologi har samtidig betydning for den epistemologiske tilgang. Når virkeligheden er kompleks, opstår spørgsmålet om, hvordan vi kan forstå og gennemskue den gennem sansning, og når den er kontekstuel betinget, giver det udfordringer i søgen efter universelle og generelle lovmæssigheder. Kritiske realister tilgår denne kontekstuelle udfordring med at observere og inddrage de historiske betingelser for derefter at benytte abduktion. Det der forklarer virkeligheden, kan netop ikke observeres direkte. Det umiddelbart observerbare har en materiel objektiv fremtrædelse, men forklaringerne på det observerbare er ikke umiddelbart synlige og kræver derfor, at mekanismerne afdækkes eller erkendes på en mere indirekte måde. For at finde forklaringer, må man sammensætte viden og ræsonnere sig frem til forklaringer ved hjælp af teori. Teorien bidrager med at være abstrakte forestillinger om det, vi ikke direkte kan observere, og derved give mulighed for at bruge teori til at ræsonnere sig til forklaringer på det observerbare.

Derfor forudsætter kritisk realisme, at forskningsprocessen foregår trinvist og engageret på forskellig vis i forhold til den lagdelte virkelighed. Disse lag, som oprindeligt blev udviklet af Bhaskar, er blevet videreudviklet i en dansk kontekst af Jesper Jespersen i hans afhandling (Jespersen, 2007), og indeholder tre strata, som illustreret i figuren nedenfor.

Figur 1 Stratum model Kilde. (Jespersen, 2007, 102)

Det empiriske og det faktuelle stratum er observerbart eller noget, der kan kalkuleres. Det nederste stratum er dog ikke observerbart og må derfor undersøges gennem rationel abstraktion. Kritiske realister anvender oftest deres tilgang til at undersøge samfundsvidenskabelige problemstillinger, hvor det kontekstuelle perspektiv er afgørende. (Ingeman, 2013)

Den tidligere omtalte ontologi og epistemologi er afgørende for projektets forskningsmetodologi. Det kræver, at der indsamles empiri og helst også de historiske betingelser for den kontekst, hvori empirien indsamles. Desuden er det nødvendigt med teori, der er relevant for problemstillingen og kan anvendes i en analyse til at forklare det observerbare.

2.2 Undersøgelsesdesign

I dette afsnit beskrives projektets undersøgelsesdesign samt de metoder, der er valgt til indsamling og analyse af empiri. De metodiske valg er truffet med argumentation i kritisk realisme som videnskabsteoretisk ståsted.

I undersøgelsen anvendes den kritiske realismes lagdeling i strata, og dette vil blive anvendt som det metodologiske grundlag. Ud fra problemstillingen vil relevant empiri blive indhentet ud fra metodologien i det faktuelle og empiriske stratum. Derefter vil relevante teorier blive udvalgt og anvendt i analysen på det dybe stratum. Der anvendes en metodetriangulering og en syntese af tidligere analyser, hvor forskellige datakilder indgår i en kritisk analyse for at forstå relationen mellem de fremkomne komponenter.

2.2.1 Beskrivelse af de empiriske elementer

Først vil der kort redegøres for de empiriske elementer i projektet.

Litteratur Review

Da der i problemfeltet er redegjort for, at der er mangelfuld videnskabelig argumentation i aftaledokumentet, vil der først blive udført et grundigt litteratur review med det formål at afdække den

eksisterende forskning indenfor problemfeltet. Litteratur reviewet skal anvendes til at belyse det faktuelle og empiriske stratum i policy processen ud fra forskning på området. Hensigten med litteratur reviewet er at finde fund om policy processer fra lignende kontekster, der kan belyse hensigtsmæssige tilgange til en policy proces med fokus på højt begavede børn, samt at opbygge en teorigrundlag til analysen.

Policy Studie med Dokumentanalyse

For at forstå, hvordan det styrkede fokus på højt begavede elever er fremkommet, laves et policy-studie af dokumenter relevante for den forberedende policy proces. Her afgrænses der til dokumenter, der omhandler L174 (Folketinget, 2024) og andre udvalgte dokumenter på folketinget.dk. I L174 findes der høringssvar, samråd og relevante lovtekster, som beskriver det faktuelle og empiriske stratum.

Observation af Vejledernetværk

Som pædagogisk leder er der mange aktører at tage højde for, når lederen skal handle på uddannelsespolicy og styring. Et netværk af vejledere skal mødes for at arbejde med højt begavede elever (bilag 1). Her vil der foretages en observation af deltagerne i netværket, samt en transskribering af en film der bliver afspillet til netværket, med det formål at afdække forskellige positioner i forhold til det planlagte styrkede fokus på højt begavede fra August 2024. Observationen giver viden om det empiriske stratum, men data fra observationen bliver bragt i spil gennem abduktion med de øvrige empiriske komponenter og teori i analysen på det dybe stratum.

Interview med Skoleudviklingskonsulent:

Den ansvarlige for netværksarrangementet om de højt begavede elever, er en af forvaltningens skoleudviklingskonsulenter. Informanten agerer ud fra den nationale policy og har initieret aktiviteter for skolerne i området for at forberede skolerne på den kommende indsats. Interviewet har til formål at få indsigt i, hvilke rammer forvaltningen har for det styrkede fokus for hermed at bidrage det til det faktuelle stratum. Derudover undersøges det hvordan de i forvaltningen forholder sig til skolernes arbejde med det styrkede fokus for at give indsigt i det empiriske stratum. Der udarbejdes en transskribering af interviewet.

Samlet giver de fire ovenstående empirielementer mulighed for at belyse det faktuelle og empiriske stratum.

2.2.2 Indsamling af Empiri

Da der arbejdes med metodetriangulering i projektet, anvendes der flere metoder, som der i dette afsnit vil blive redegjort for. Til hver af metoderne vil det også blive udfoldet, hvad metoden skal anvendes til, hvorfor den er valgt, og hvordan den bliver anvendt i projektet. Projektet vil indeholde et litteraturreview, dokumentanalyse, observation og tilhørende film samt et interview, og hver af disse metoder vil i det følgende blive beskrevet separat.

Litteraturreview

Metoden anvendes til at skabe et overblik over forskningsfeltet og via overblikket sandsynliggøre, at projektet er akademisk relevant og for at sikre, at problemformuleringen er baseret på det bedste og mest relevante kildegrundlag. I arbejdet med litteraturreviewet skal der forholdes sig til fire forhold: *kildetyper*, *informationsressourcer*, *søgestrategi* og *kildekritik* (Kristensen & Hussain, 2019). I afsnittet om litteraturreview vil disse fire forhold blive uddybet i forbindelse med projektets problemfelt.

Policy Studie med Dokumentanalyse

I forhold til at begribe det styrkede fokus på de højt begavede børn, vil empirisk materiale i form af ministerielle dokumenter indsamles som følger:

1. Der vil blive lavet en historisk oversigt over, hvordan lovteksten har udviklet sig over tid, fra foreslået forslag til endeligt forslag tilpasset marts 2024. Her afgrænses der til lovforslag og udkast til lovforslag, der er en del af processen i L174 (Folketinget, 2024), samt folkeskoleforliget fra marts 2024 (UVM, 2024).
2. Der vil blive indsamlet et overblik over, hvad politikere fra forskellige partier har udtalt om højt begavede elever henholdsvis før og efter aftalen i oktober 2021. Her afgrænses der til skriftligt materiale på ft.dk, som fremsøges i databasen.
3. Der vil blive lavet en oversigt over alle de hørings svar, der berører højt begavede, og kategorisere dem ud fra, hvor positivt stemte de er overfor forslaget, samt hvordan dette afspejler sig i høringsnotatet. Her afgrænses der til hørings svar og høringsnotat fra L174.

Kriterierne for indsamlingen er, at teksterne er repræsentative og har en høj grad af troværdighed og neutralitet. Derefter vil der blive foretaget en indholdsanalyse med det formål at skabe et analytisk overblik over indholdet i dokumenterne. I den endelige analyse vil der være fokus på dokumenternes intertekstualitet, her vil indholdsanalysen anvendes til at pege på relevant teori der kan anvendes til en analyse på det dybe stratum (Justesen & Mik-Meyer, 2010).

Observation af vejledernetværk

Observationen er struktureret som en ikke-deltagende observation, da forskeren, der observerer, ikke er en del af netværket og har en magtposition i forhold til de vejledere, der deltager. Det er ikke vejledere fra samme skole som forskeren er ansat ved, og det er et mix af to netværk, som ikke plejer at være sammen; derfor vurderes forskerens deltagelse ikke at have stor indflydelse på deltagernes ageren under observationen. (Andreasen m.fl., 2017; Brinkmann & Tanggaard, 2020). Det er med samme argument valgt at anonymisere deltagerne, så de har mulighed for at tale frit uden at blive taget til citat. Observationen vil foregå med computerskrevne noter, og med en kodning af deltagerne tilknyttet samme skole.

Interview med Skoleudviklingskonsulent

Interviewet er struktureret som et semistruktureret interview, da denne form giver mulighed for, at informanten kan komme til orde i videst muligt omfang (Andreasen m.fl., 2017). Interviewguiden bliver udformet på baggrund af observation af vejledernetværket, da informanten er ansvarlig for afholdelsen af netværket, og interviewet har til formål at afdække informantens perspektiver på det styrkede fokus på højt begavede. Interviewguiden vil blive opbygget af delementer konstrueret som tematikker, (Brinkmann & Tanggaard, 2020).

Forskningsetik

Etiske overvejelser spiller en central rolle i designet og gennemførelsen af projektet, særligt i forhold til håndtering af persondata og sikring af deltagernes anonymitet og samtykke. Når det kommer til observationen af vejledernetværket, vil der blive taget særlige skridt for at beskytte deltagerne. Alle deltagere vil blive anonymiseret. Desuden vil skolerne, som deltagerne repræsenterer, blive anonymiseret. Før observationen starter, vil deltagerne blive informeret om, at der tages noter til projektet. Under præsentationsrunden vil deltagerne blive bedt om at tilkendegive deres samtykke til, at der tages noter om deres deltagelse. De, der ikke giver samtykke, vil ikke blive inkluderet i observationen.

I interviewet med skoleudviklingskonsulenten vil der blive indhentet samtykke under interviewet. Skolekonsulenten bliver også anonymiseret, da projektet ikke har interesse i informanten, men informantens rolle er sammenlignelig med lignende roller i andre skoleforvaltninger.

I litteratur reviewet er korrekt citatpraksis og respekt for intellektuel ejendomsret centrale etiske overvejelser for at undgå plagiering og opretholde akademisk integritet. For policy analysen, der fokuserer på offentligt tilgængelige materialer, er de primære etiske hensyn at behandle informationen ansvarligt og med respekt for dens oprindelige kontekst og formål. Selv med offentlige data er projektet forpligtet til en kritisk og respektfuld anvendelse af kilderne.

3. Analyse

3.1 Analysestrategi

Projektet, som er baseret på kritisk realisme som det videnskabsteoretiske ståsted, muliggør anvendelsen af stratum-modellen for analysen. I dette projekt indebærer det, at det første analytiske skridt er at afdække og beskrive henholdsvis det empiriske og det faktuelle stratum. Dette skridt danner grundlag for efterfølgende at kunne udvælge relevant teori til at foretage en dybdegående abduktiv analyse af det dybe stratum. Nedenfor er udviklet en oversigt over, hvilke empiriske elementer der indgår i den analytiske behandling af de forskellige strata, samt hvordan disse elementer behandles metodisk og analytisk.

Stratum	Empiriske elementer	Metodisk tilgang	Analytisk tilgang
Empiriske stratum	Forskning på området	Litteratur review	Sammenskrivning af fund og relevans for forskningsspørgsmål
	Ministerielle dokumenter	Indholdsanalyse af dokumenter	Kronologisk udvikling i lovtækt
Faktuelle stratum	Ministerielle dokumenter	Indholdsanalyse af dokumenter	Kronologisk overblik over politiske citater om højt begavede. Oversigt over aktørers holdning til højt begavede i høringsvar
	Vejleder netværk om højt begavede	Observation og feltnoter samt transskribering af film	Tematisk kodning med udgangspunkt i fund fra det empiriske stratum
	Praksis i lokal forvaltning	Interview og transskribering	Tematisk kodning med udgangspunkt i fund fra vejledernetværk og det empiriske stratum.

Efter at have analyseret de nævnte empiriske elementer, vil projektet indebære en vurdering af, hvilke teorier der er anvendelige for at udføre en abduktiv analyse af det dybe stratum. Der vil også blive udarbejdet en detaljeret redegørelse for valgte teoriers anvendelighed samt en udfoldelse af teoriernes kernebegreber.

Analysen af det dybe stratum vil bygge på fund fra det empiriske og faktuelle strata. Den valgte teori vil blive anvendt til at forsøge at forklare det observerbare ved at afdække de underliggende strukturer, mekanismer og institutionelle forhold. Dette vil bidrage til en mere nuanceret forståelse af de komplekse dynamikker, der præger det studerede område

3.2 Litteraturreview

For at opnå en dækkende indsigt i området for højt begavede elever inden for rammerne af dansk uddannelsespolitik, er det valgt at gennemføre et systematisk litteraturreview. Denne metodologiske tilgang vil indkredse relevante studier, både nationale og internationale, med henblik på at sikre en dybdegående og nuanceret forståelse af problemfeltet. Søgningen i nationale databaser på højt begavede elever giver kun 2 peer reviewed artikler, og det er derfor valgt at udvide søgningen til en internationale database og tilføje flere søgeord. Her udvikles en søgestrategi der giver mulighed for at få indsigt i problemfeltets problematikker. I alt vælges fire søgeblokke som det kan ses i følgende søgestreng:

(Talent OR Høj* begav* OR Gifted Child*) AND (Policy* OR Politik*) AND (denmark OR danmark OR Danish OR Dansk) AND (Education OR uddannelse* OR skole* OR school)*

Søgestrengen er udviklet for at sikre en omfattende og målrettet gennemgang af litteraturen om højt begavede elever i relation til uddannelsespolicy. "Talent*" OR "Høj* begav* OR "Gifted Child*"" fanger et bredt spektrum af forskning om talentudvikling og højt begavede elever. Kombinationen af "Policy* OR Politik*" med "denmark OR danmark OR Danish OR Dansk" sikrer, at forskningen relaterer til både policyaspekter og den danske kontekst. Sidstnævnte er afgørende for at forstå, hvordan disse elever understøttes politisk og uddannelsesmæssigt i Danmark. "Education OR uddannelse* OR skole OR school*" er målrettet således at søgningen er målrettet uddannelsesinstitutioner og ikke arbejdsmarkedet. Denne tilgang sikrer en dybdegående forståelse af feltet, idet den fanger relevant forskning, der kan bidrage til at besvare forskningsspørgsmålet omkring højt begavede elevers i dansk uddannelsespolicy.

I det metodologiske design af litteraturreviewet blev der først foretaget en gennemgang af abstracts for de 74 artikler. Dette første skridt blev fulgt op med en kvalitativ udvælgelsesproces, hvorved 16 artikler blev identificeret som værende af signifikant relevans for projektets problemfelt (Se bilag 2)

Dernæst blev de udvalgte 16 artikler omhyggeligt analyseret ud fra fire primære kategorier, hvilke hver især repræsenterer forskelle aspekter relevante for reviewet. For hver af disse kategorier blev følgende analytiske ramme anvendt:

Metodologisk tilgang: En kortfattet beskrivelse af de metodologiske tilgange (herunder kvantitative, kvalitative, mixed-methods, case studies, etc.), som de enkelte studier anvender. Denne del bidrager til at klargøre, hvilke forskningsdesigns og -metoder, der ligger til grund for de opnåede resultater.

Vigtigste fund: En sammenskrivning af de mest centrale resultater fra hvert studie, præsenteret som et kort resumé. Dette element tilbyder et overblik over de væsentligste bidrag fra de enkelte artikler.

Relevans for forskningsspørgsmål: En kritisk analyse der viser hvordan de identificerede fund bidrager til en dybere forståelse af det undersøgte problemfelt. Dette afsnit er essentielt for at vurdere studiernes bidrag til den kommende analyse

Bemærkninger: Eventuelle kritiske bemærkninger angående de enkelte artikler, herunder diskussion af metodologiske begrænsninger, særlige styrker, eller deres relation til andre værker inden for det samme litteraturreview. Denne del fremhæver væsentlige overvejelser, der kan influere på fortolkningen af forskningsresultaterne.

Gennem denne detaljerede og systematiske tilgang sikres en grundig og nuanceret gennemgang af den relevante litteratur, hvilket bidrager til at underbygge projektets teoretiske fundament og empiriske undersøgelser. Litteraturreviewet kan ses i (bilag 2)

3.2.1 Fund i litteraturreviewet.

Via litteraturreviewet i både dansk og international forskning vedrørende forskningsfeltet om højt begavede elever i uddannelsespolicy, kan der etableres en interessant opdeling i tre primære kategorier: international policy, talentforskning, og specifik forskning om højt begavede. Denne kategorisering er etableret for at understøtte en forståelse af, hvordan højt begavede elevers behov adresseres globalt og nationalt, samt hvilke udfordringer og muligheder der er forbundet med talentudvikling i uddannelsessystemet.

Kategori	Metodologi	Vigtigste Fund	Relevans for Forskningsspørgsmål	Bemærkninger
International Policy	Varieret, inkluderer analyse af eksisterende litteratur og spørgeskemaundersøgelser.	Identificerer globale tendenser til udvikling af uddannelsespolicy og landespecifikke tilgange til talentudvikling	Belyser behovet for en fleksibel tilgang til uddannelsespolicy, som kan imødekomme den nationale kontekst.	Understreger vigtigheden af at overveje den nationale kontekst når internationale perspektiver forskning bliver inddraget i national policy
Talentforskning	Blandet, herunder etnografisk feltarbejde og casestudier	Fremhæver kompleksiteten i talentudviklingsprogrammer og lærernes rolle	Illustrerer nødvendigheden af en inkluderende talentudvikling, der understøtter højt begavede elevers mangfoldighed	Påpeger behovet for yderligere forskning i implementering og effektivitet af talentudviklingsinitiativer
Forskning i Højt Begavede	Overvejende kvalitativ, byggende på interviews og observationsstudier	Diskuterer udfordringer og strategier for at imødekomme højt begavede elevers behov	Direkte relevant for at forstå, de videnskabelige argumenter for skoleledelsens arbejde med højt begavede elever.	Fremhæver et eksisterende videnshul i forståelsen af, hvordan policy specifikt adresserer højt begavede elever i den danske folkeskole

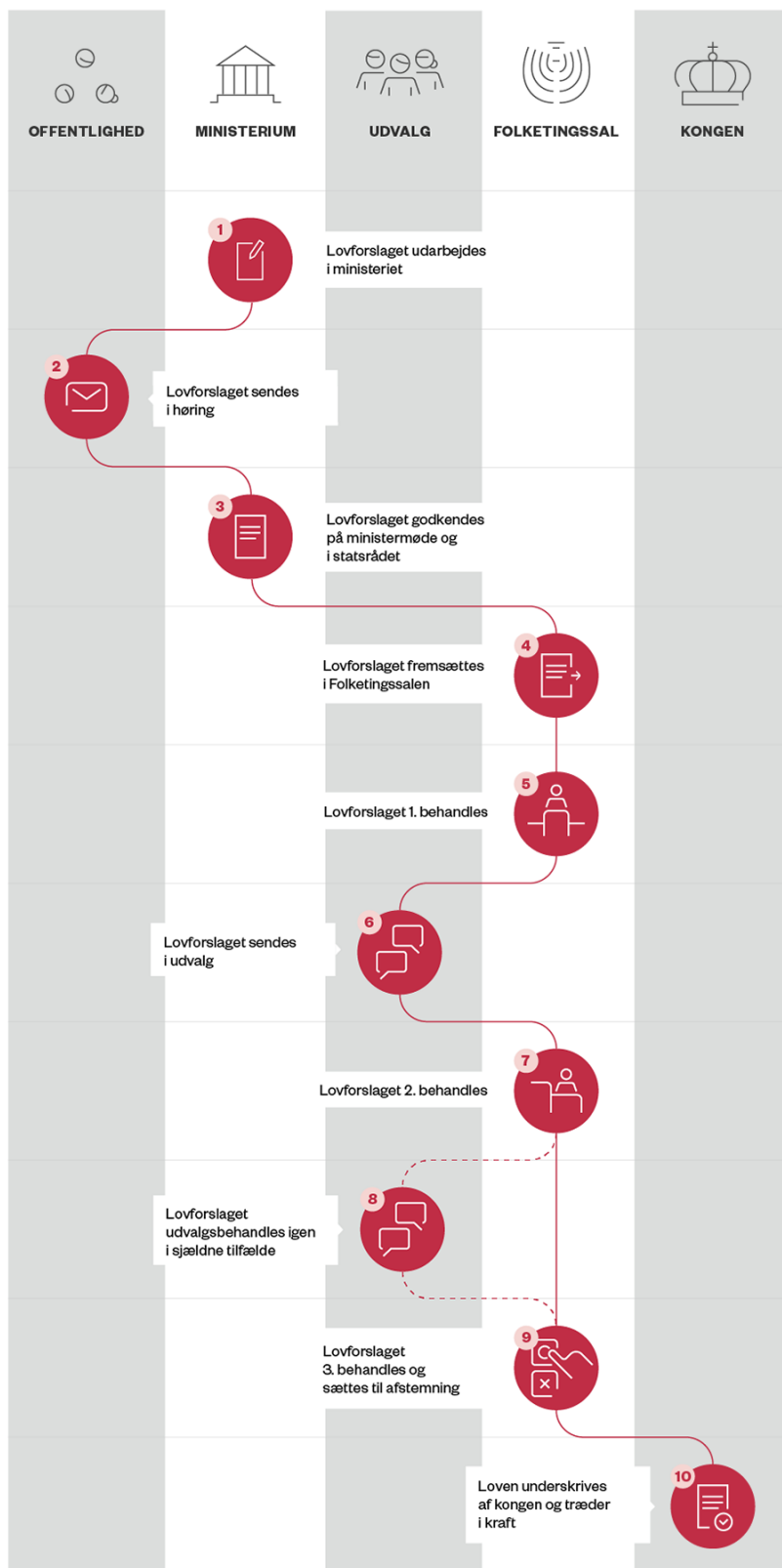
Konklusionen på dette litteraturreview viser en mangel i forståelsen og udviklingen af specifikke politikker rettet mod højt begavede elever i den danske uddannelseskontekst. Selvom der findes forskning inden for talentudvikling og international policy, er der en mangel på dybdegående analyse af, hvordan disse aspekter integreres i danske uddannelsesstrategier og -politikker. Dette understreger behovet for yderligere forskning i, hvordan og hvorfor et styrket fokus på højt begavede elever bliver implementeret i dansk uddannelsespolicy, og hvilke rammesættende implikationer det har for skoleledelsen i folkeskolen og giver

ikke anledning til en forklaring i det videnskabelige empiriske materiale for hvorfor der er besluttet et styrket fokus på højt begavede børn i en dansk kontekst. Samtidig peger litteraturreviewet på relevant forskning om hvordan policy kan udvikles lokalt og nationalt, og hvilke indsatser talentet eller den højt begavede vil have gavn af.

3.3 Ministerielle dokumenter

For at få indsigt i hvorledes det styrkede fokus på højt begavede er blevet til i den politiske proces, arbejdes der i kommende afsnit med analyse de ministerielle dokumenter der indgår i lovgivningsprocessen, samt andre udvalgte elementer fra Ft.dk.

Lovgivningsprocessen i Danmark er designet til at sikre tid til overvejelse og indebærer derfor, at lovforslag skal gennemgå tre behandlinger i Folketinget (Folketinget, 2024). Ud over disse tre behandlinger omfatter processen flere andre trin, som er skitseret i den følgende model.

Figur 2 Sådan behandles et lovforslag (Folketinget.dk ; 2024)

I de kommende afsnit vil udvalgte dele af lovgivningsprocessen blive analyseret. Først undersøges selve lovforslagets udvikling over tid. Dernæst behandles høringsvaret og det tilhørende høringsnotat fra andet trin (Folketinget.dk, 2021). Til sidst analyseres debatten under lovforslagets første behandling i Folketinget, og supleres med andre relevante citater fundet på Folketinget.dk om de højt begavede elever.

3.3.1 Lovforslag

Analysen af lovforslagets udvikling gennemgår, hvordan lovforslaget har ændret sig over tid. Den historiske oversigt er baseret på dokumenter relateret til L174 (Folketinget.dk, 2022). Desuden er der inkluderet dokumenter fra det seneste folkeskoleforlig (UVM.dk, 2024). For at lette analysen er der udarbejdet en aftaleforkortelse som kan ses i nedenstående tabel.

Dato	Dokument	Aftaleforkortelse
29. oktober 2021	Aftale om det fremtidige evaluerings- og bedømmelsessystem i folkeskolen	A
27. april-2022	Lovforslag fremsat	B
2. juni 2022	Lovforslag godkendt	C
Marts 2024	Aftale mellem regeringen om folkeskolens kvalitetsprogram – frihed og fordybelse	D

En indholdsanalyse af dokumenterne er foretaget med fokus på, hvordan indsætterne inden for det styrkede fokus på højt begavede elever har udviklet sig over tid (Justesen & Mik-Meyer, 2010). Selvom dokumenterne omfatter flere initiativer, er teksten specifikt om det styrkede fokus blevet isoleret og præsenteret i en tabel (se bilag 3). På grund af materialets omfang har en yderligere behandling været nødvendig, hvor hovedkonklusioner er blevet ekstraheret og samlet i kolonnen 'Hovedkonklusioner' i bilag 3.

Disse hovedkonklusioner, som er valgt for at beskrive de specifikke indsatser på skolerne, er organiseret i en ny tabel for at illustrere, hvordan disse har ændret sig over tid (se bilag 4). Gennemlæsningen af materialet har afsløret tre primære tematikker, som hovedkonklusionerne dækker:

1. Screening af højt begavede børn ved hjælp af en tjekliste,
2. Intelligenstest administreret af PPR,
3. Skolebaserede indsatser baseret på ovenstående punkter 1 og 2.

Hovedkonklusionerne er kodet efter disse tre tematikker, og nedenstående tabel viser udviklingen af disse tematikker over tid:

Tema tik	
1	I aftale A introduceres en ordning, hvor elever, der viser tegn på høj begavelse, skal tilbydes en screening med en national tjekliste. Det anbefales, at mellem 10-15 procent af eleverne gennemgår denne screening. Aftale B udvider denne praksis ved at give skolelederen beføjelser til at vurdere relevansen af screeningen og anbefaler brugen af nationale tjeklister. Aftale C understreger enigheden om at opretholde denne praksis og bekræfter skolelederens rolle i vurderingen af screenings relevans.

2	Vedrørende intelligenstagstests, bestemmer aftale A, at elever skal tilbydes en test, hvis de ud fra tjeklisten vurderes som højt begavede. Aftale B tillader skolelederen at sende elever til intelligenstagstest, uafhængigt af tjeklistens resultater, og dette bliver understøttet i aftale C. Aftale D fjerner imidlertid kravet om obligatorisk intelligenstagstest baseret på tjeklisten, men lader stadig skolelederen beslutte, om en test er relevant.
3	Hvad angår særlige indsatser for højt begavede elever, kræver aftale A, at sådanne indsatser iværksættes for elever, der ikke udvikler sig fagligt eller er i mistrivsel, og at dette skal dokumenteres i meddelelsesbogen. Aftale B fjerner kravet om dokumentation, men fastholder, at indsatserne skal fortsætte. Aftale D bekræfter fortsættelsen af disse initiativer.

Over tid observeres en lempelse af de oprindelige aftaler, hvor kravene om dokumentation for indsatser, anvendelsen af den nationale tjekliste, og obligatoriske intelligenstagstests ved PPR gradvist er blevet fjernet. Dog opretholdes forpligtelsen til at screene for højtbegavede elever, og der skal fortsat iværksættes særlige indsatser for de elever, der ikke trives eller udvikler sig fagligt.

3.3.2 Høringssvar og høringsnotat.

En analyse af høringssvar og det tilhørende høringsnotat afslører, hvordan høringsparterne stiller sig til lovforslaget, samt hvordan ministeriet behandler deres høringssvar. Da lovforslaget omfatter flere forskellige indsatser, er høringssvarene blevet filtreret for at isolere udtalelser specifikt relateret til det styrkede fokus på højt begavede elever. Disse specifikke kommentarer er samlet i bilag 5. Her er hver kommentar knyttet til den relevante aktør, og kommentarerne er kodet til at vise, om de er positivt eller negativt stemte over for indsatsen. For at give et klart overblik over holdningerne til forslaget, er der etableret en skala fra 1 til 5, hvor 1 er mest negativ, 5 er mest positiv, og 3 er neutral. Denne fremgangsmåde har gjort det muligt at generere et overblik over fordelingen af citaterne baseret på deres tonalitet. Nedenfor i tabellen ses en fordeling af svarerne opdelt i skalaen og omregnet til procent.

Score	1	2	3	4	5
Procentdel	18,7%	18,7%	12,5%	25%	25%

Analysen af høringssvarene og det efterfølgende høringsnotat afslører, hvordan ministeriet har håndteret de forskellige holdninger til lovforslaget. Cirka halvdelen af høringssvarene er positivt indstillede over for forslaget, mens den anden halvdel enten er negativt indstillet eller neutrale, hvilket indikerer en afbalanceret fordeling af holdninger uden markant polarisering.

For at forstå ministeriets respons på høringssvarene, er citater fra høringssvaret blevet direkte koblet til redegørelser i høringsnotatet, som det fremgår af bilag 5. Dette set up gør det muligt at evaluere, hvordan hvert citat er blevet adresseret af ministeriet, hvilket afslører en stringent og uændret gengivelse af citaterne uden tilpasning eller fortolkning.

Strukturen i høringsnotatet begynder med en redegørelse for alle høringssvar efterfulgt af en konklusion, der opsummerer ministeriets reaktioner på høringssvarene (Folketinget.dk, 2021). Disse konklusioner og kommentarer, der også inkluderer kodning af tonen i bemærkningerne, er dokumenteret i bilag 5. Her fremgår det, at der er en overvægt af positiv respons fra høringssvarene i konklusionerne, og kun få negative bemærkninger. En del af de negative bemærkninger relaterer til PPR's ressourceforbrug, og kan have

betydning for at dette er fjernet i aftalen fra 2024. En anden af de negative omhandler ministeriets afvisning af Skole og Forældres ønske om, at forældre kan indstille børn til screening.

De negative kommentarer udtrykker bekymring for, at skoler vil opleve større pres fra forældre og problemer forbundet med indførslen af flere tests, hvilket potentielt kan skabe en opdeling af skolerne i et A- og B-hold. Ingen af disse bekymringer er imidlertid reflekteret i de officielle redegørelser. Selvom de positive holdninger er inkorporeret i ministeriets redegørelser, medfører dette ingen væsentlige ændringer til det samlede lovforslag.

Overordnet viser analysen en relativt jævn fordeling af holdninger blandt høringssvarernes aktører, og alle svar er stringent gengivet. Imidlertid er de negative bemærkninger udeladt i konklusionerne, hvilket betyder, at lovforslaget opretholdes uden at tage højde for de udtrykte bekymringer.

3.3.3 Politiske aktørers holdning til højt begavede

Dokumentation fra Folketinget viser, at høj begavelse blev nævnt første gang i 2008 i en redegørelse om danske talentindsatser (Folketinget, 2008). Først i 2021 blev der lavet en generel indsats for alle elever i folkeskolen; før dette var det primært pilotprojekter. Politiske diskussioner og forskelle mellem højre- og venstrefløjen har også spillet en rolle. I 2018 allokerede højrefløjen midler til forbedrede indsatser for talenter, hvilket Troels Lund Poulsen (V) understøttede med henvisning til forskning, der viser, at talentfulde elever risikerer at underpræstere og mistrives uden tilstrækkelige faglige udfordringer. Dette var svar på en bekymring fra Benny Engelbrecht (S) om mulige negative effekter af nye talentindsatser, såsom øget præstationspres og stressdiagnoser blandt børn og unge (Folketinget, 2019).

Efter et regeringsskifte den 27. juni 2019 blev midlerne til talentindsatser først fjernet, for så at blive genindført som midler til højtbegavede i 2021 med en bevilling på 50 mio. over fem år (UVM, 2021). Fra juni 2019 til oktober 2021 skiftede holdningen på venstrefløjen. Undervisningsminister Pernille Rosenkrantz Theil udtrykte i marts 2020, at:

“Der foregår rundt om i landet allerede mange gode initiativer, der styrker udviklingen af fagligt talentfulde børn og unge. Hver enkelt skole har frihed til at tilrettelægge og administrere sådanne talentprogrammer” (Folketinget, 2020)

Den holdning har dog ændret sig ved præsentation af aftalen i 2022. Her har hun nu følgende holdning til de højt begavede.

“... men også fordi det simpelt hen efter min mening er et rigtig godt indhold, vi har fået lavet her. Og jeg er meget enig med fru Mai Mercado. Nu nævner fru Mai Mercado hele det afsnit, der handler om højtbegavede børn, hvor vi jo med det her tager et af de allertungeste redskaber i anvendelse” (Folketinget, 2022)

Det er ikke usædvanligt, at en minister ændrer holdning, eller at politiske beslutninger ikke bygger på videnskabelig grund, men det er afgørende at forstå, hvordan politikken formes, og hvilke aktører der er involveret i processen.

For at få et fuldt overblik over aktørernes udtalelser om højt begavede elever fra 2019 til 2024, er der lavet en omfattende gennemgang af udsagnene. I bilag 6 præsenteres et samlet overblik over citater fra samråd, spørgsmål til ministre og parlamentariske debatter, sorteret kronologisk og tilknyttet de respektive politikere

og partier. Disse citater, indsamlet fra Folketingets database (Folketinget, 2024), illustrerer de forskellige perspektiver og argumentationer omkring højt begavede elever.

	Radikale Venstre	Socialdemokratiet	Venstre	Socialistisk Folkeparti	Dansk Folkeparti	Konservative	Moderaterne
Antal citater	9	9	2	1	1	1	1
Antal forskellige politikere der har udtalt sig.	1	3	2	1	1	1	1
Type	7 Spørgsmål 2 Debat	7 Svar på spørgsmål. 2 Debat	1 kommentar til lovforslag 1 debat	1 spørgsmål	1 debat	Debat	1 svar på spørgsmål

I en detaljeret gennemgang af parlamentariske dokumenter er citaterne omhandlende højtbegavede elever fordelt på 8 spørgsmål stillet til ministeren, 8 svar herpå, 7 citater fra præsentationen af lovforslag og en enkelt kommentar til det endelige lovforslag. Derudover viser analysen en markant interesse fra Lotte Rod fra Radikale Venstre, som alene har stillet 7 spørgsmål til ministeren, herunder et åbent samråd. Dette niveau af engagement er ikke observeret hos andre partier. Venstre har både kommenteret på lovforslaget og bidraget til debatten under præsentationen af lovforslaget.

Under behandlingen af citaterne identificeres fire centrale tematikker:

1. Forslag til indsatser på området
2. Argumentation, både positiv og negativ, for fokus på området
3. Henvisninger til forskning og eksisterende viden om området
4. Referencer til eksterne aktører

Disse temaer er anvendt til en tematisk kodning af citaterne, som er dokumenteret i bilag 6. Kodningen giver grundlag for en systematisk gennemgang og sammenskrivning af, hvordan diskussionen om højtbegavede elever har udviklet sig over tid. Denne tilgang muliggør en dybere forståelse af de politiske og faglige dynamikker, der har påvirket politikken på området.

Tema	Sammenskrivning
1.	Forslag til indsatser er primært stillet af Lotte Rod fra det Radikale Venstre, og så et enkelt fra Jacob Mark fra Socialistisk Folkeparti. Der efterspørges tilbage i 2020 tilbud til højtbegavede indskolingsbørn, og kompetencer der gør at lærerne kan identificere, undervise og udfordre målgruppen. Dette udvikler sig til forslag der kan afdække om målgruppen mistrives og støttes af Jacob Mark der spørger til nye initiativer for at sikre målgruppens faglige udvikling og trivsel. Lotte Rod stiller derefter forslag om pædagog- og læreruddannelsens arbejde med målgruppen og et center for højt begavede børn på læreruddannelsen.
2.	Overordnet ses der en tydelig udvikling i vægtningen af positiv og negativ argumentation, dette skyldes flere faktorer. Størstedelen af de negative argumentationer er givet i svar på spørgsmål til

	ministeren og er primært fra Socialdemokratiet, og er fra før aftalen fra oktober 2021, undtaget en enkelt fra Moderaterne. Hvor hoveddelen af de positive er fra præsentationen af det færdige lovforslag. Den negative argumentation holder på at rammen i folkeskolen allerede er til at tage vare på det højt begavede børn, og at der er rigeligt med mål og rammer for skolen og at et fokus på højt begavede vil være endnu et hensyn blandt mange. De positive argumenter går på at målgruppen mistrives, føler sig utilpasse og forkerte og ikke udnytter det faglige potentiale. At der nu kommer et andet fokus end på den laveste fællesnævner.
3.	Der bliver refereret til forskning/viden i to henseende, begge gange fra Socialdemokratiet og det er rapporten "Indsatser målrettet højt begavede børns faglige udvikling og trivsel" (KORA, 2015) og Højt begavede børn i børnehvalder (Branca Lie, 2016) som mere kan betegnes som faglitteratur. Ellers er argumentationen ikke videnskabelig underbygget.
4.	Der henvises to til eksterne aktører dog i forskellige henseende. Jakob Mark fra Socialistisk Folkeparti refererer til foreningen Gifted Children, og deres holdning til at der ikke gøres nok for højt begavede elever. Derudover henvises der til Rikke Christensen som er konsulent og ejer af Clever konsulting i forbindelse med materialer der er placeret på EMU.

Denne gennemgang giver indsigt i politiske aktørers engagement i forhold til det styrkede fokus på højt begavede elever. Det er tydeligt at de politiske vinde har blæst i retning af et styrket fokus, og at de over tiden er blevet et fælles narrativ på tværs af partier om at det vil være positivt med et styrket fokus. Det fremstår klart, at Lotte Rod har været en fremtrædende og vedholdende stemme i denne sag, og over tid er emnet blevet et bredt anerkendt politisk projekt. Desuden har eksterne aktører spillet en vigtig rolle, men den videnskabelige underbygning af argumenterne er kun i begrænset omfang til stede.

3.3.4 Opsamling.

Den systematiske gennemgang af både national og international litteratur i reviewet samt analyse af ministerielle dokumenter og politiske udtalelser har belyst flere centrale aspekter ved policy-udviklingen for højt begavede elever i Danmark. Resultaterne viser, at der er en gradvis erkendelse af behovet for specifikke indsatser rettet mod denne elevgruppe, men også at der findes betydelige variationer i, hvordan politikkerne implementeres og modtages blandt aktører. Fra litteraturen blev det tydeligt, at der er en mangel på forskning i den danske kontekst, som understøtter indsatserne for højt begavede elever. Denne underbelysning i forskningen påvirker kvaliteten af de politiske beslutninger, da de derfor bygger på et begrænset eller internationalt forskningsgrundlag, der ikke nødvendigvis er overførbart til danske forhold.

Ministerielle dokumenter og politiske debatter reflekterer en voksende interesse og anerkendelse af højt begavede elevers særlige behov, der ses en forskydelse over tid i politikerens holdning til indsatser for målgruppen, således at de politiske aktører primært er positivt indstillet. Dog viser analysen af høringsvar, at der er en polariseret holdning til, hvordan disse behov bedst håndteres inden for skolernes rammer. Positiv modtagelse af politiske forslag blandes med bekymringer om øget pres på elever og ressourceallokering. Skiftende politiske perspektiver har haft en væsentlig indflydelse på politikudviklingen. Gennem tiden har politikere fra forskellige partier og regeringer bidraget til en øget opmærksomhed på højt begavede elevers uddannelsesmæssige behov.

3.3.4.1 Samlet analyse af ministerielle dokumenter

Overstående opsamling kan med fordel belyses mere grundigt analytisk, og i arbejdet med policy dokumenter er der flere analytiske greb der kan være anvendelige til at forstå formålet og de bagvedliggende årsager til policyen. I dette projekt er det valgt at anvende Carol Bacchi's (2009, 2012) "What's the Problem Represented to be? (WPR). WPR kan anvendes som en analytisk metode til at analysere policy dokumenter, og er en systematisk metode der fokuserer på de antagelser og forståelser der er i et givet policy dokument. Metoden anvendes på empirisk materiale og oftest med et poststrukturalistisk ståsted da metoden bygger på Foucault (Bacchi 2009). I dette projekt er metodikken dog vurderet anvendelig på det faktuelle stratum, da den giver et analytisk greb der systematisk kan analysere policy dokumenter. WPR er anvendt i flere policy studier, og Tawell og McCluskey (2021) har i deres studier anvendt nedenstående WPR spørgsmål og undersøgt dets anvendelighed indenfor uddannelsespolicy.

Table 1. WPR approach to policy analysis.

Question 1	What's the problem represented to be in a specific policy or policies?
Question 2	What deep-seated presuppositions or assumptions (conceptual logics) underlie this representation of the 'problem' (problem representation)?
Question 3	How has this representation of the 'problem' come about?
Question 4	What is left unproblematic in this problem representation? Where are the silences? Can the 'problem' be conceptualised differently?
Question 5	What effects (discursive, subjectification, lived) are produced by this representation of the 'problem'?
Question 6	How and where has this representation of the 'problem' been produced, disseminated and defended? How has it been and/or how can it be disrupted and replaced?
Step 7	Apply this list of questions to your own problem representations.

Adapted from Bacchi and Goodwin (2016, p. 20).

Figur 3 – WPR spørgsmål. (Tawell & McCluskey, 2021 s. 139)

Med udgangspunkt i figur 3, vil der i det følgende afsnit laves en samlet analyse med WPR som analytisk tilgang. Spørgsmålene fra figur 3, tages enkeltvis og udforskes på samme måde som Tawell og McCluskey har gjort i deres studie (Tawell & McCluskey, 2021).

1. Hvad er 'problemet' repræsenteret til at være?

Problemrepræsentationen, som det fremgår af dokumenterne, er, at højtbegavede elever ikke får de nødvendige uddannelsesmæssige ressourcer til at udfolde deres potentiale, hvilket fører til underpræstation og mistrivsel. Lovforslag og politiske diskussioner fokuserer på behovet for at identificere disse elever tidligt og implementere specifikke pædagogiske tiltag til at understøtte dem. Dette ses tydeligt i dokumentationen, hvor der argumenteres for oprettelse af strukturerede programmer og tiltag specifikt rettet mod denne gruppe elever (Bilag 3 og 4).

2. Hvilke underliggende antagelser eller forestillinger underbygger denne repræsentation af 'problemet'?

Der er en forestilling om at højt begavede elever er et objektivt eksisterende fænomen, som grunder sig i barnets mentale evner og intelligens. Antagelsen er, at højtbegavede elever, uden særlig støtte, ikke vil opnå deres fulde potentiale, hvilket kan skade både deres akademiske og personlige udvikling. Dette synspunkt antager, at traditionel undervisning ikke er tilstrækkelig til at møde disse elevers behov og at de derfor kræver særlige tilpasninger. Denne antagelse er bygget på et syn om, at akademisk succes og trivsel kan optimeres gennem tidlig indsats og tilpasset støtte (Bilag 5).

3. Hvordan er denne repræsentation af 'problemet' kommet til udtryk?

Repræsentationen af problemet fremstilles gennem politiske dokumenter, lovforslag, og høringssvar, der alle argumenterer for behovet for nye politiske tiltag. Den politiske diskurs omkring højtbegavede elever over tid formet sig til en konsensus om, at der skal gøres mere for at støtte denne elevgruppe, som det kan ses i de forskellige politiske dokumenter og forslag der er blevet fremlagt (Bilag 3 og 6).

4. Hvad er der udeladt fra denne problembeskrivelse?

Der er en tendens til at overse de bredere sociale konsekvenser af at mærke elever som "højtbegavede". Der er også en mangel på kritisk diskussion om de potentielle negative psykosociale effekter af sådan en mærkning og de sociale dynamikker, det kan skabe i skolemiljøet. Dette aspekt er stort set uadresseret i de politiske debatter og dokumenter, som fokuserer mere på løsninger end på at udforske problemets komplekse natur (Bilag 5).

5. Hvad er de praktiske implikationer af denne problembeskrivelse?

De foreslåede politiske foranstaltninger, som screening og specialiserede undervisningsforløb, vil kræve betydelige ressourcer, både i form af finansiering og professionel udvikling af lærere. Dette kan føre til øgede krav til skolernes budgetter og lærernes tid, hvilket potentielt kan tage ressourcer fra andre områder (Bilag 4).

6. Hvordan er denne problembeskrivelse blevet produceret, udbredt og forsvaret?

Problemrepræsentationen er blevet fremmet af politikere og lobbyister gennem en række politiske initiativer, medieomtale samt debatter på SOME. Argumenterne er blevet gentaget i politiske forhandlinger, i høringsprocesser og i offentlige debatter, hvor forskellige stakeholders har haft mulighed for at udtrykke deres synspunkter og støtte op omkring lovforslagene (Bilag 6).

7. Hvordan og hvor kunne vi problematisere denne repræsentation af 'problemet'?

En kritisk vurdering kunne inkludere spørgsmål vedrørende effektiviteten og etikken bag identifikation og mærkning af højtbegavede elever. En sådan problematisering kunne udfordre validiteten af de anvendte diagnostiske værktøjer og metoder samt undersøge de langsigtede effekter af at segregere elever baseret på deres kognitive evner. Desuden kunne man udforske alternative pædagogiske modeller, der fremmer inklusion snarere end separation (Bilag 5).

Analysen af de ministerielle dokumenter giver mulighed for at målrette analysen af den indsamlede empiri fra praksis. Derfor vil der i det kommende afsnit udfolde sig en analyse af vejledernetværket der har fokus på højt begavede elever, med fokus på at identificere hvordan "problemet" bliver beskrevet og hvilke potentielle betydninger det vil have for skoleledelsen.

3.4 Vejledernetværk om børn med særlige forudsætninger

Observationen af vejledernetværket, dokumenteret i Bilag 7, omfattede en 90-minutters session opdelt i fem distinkte sektioner. Disse sektioner inkluderer:

- Et indledende oplæg fra en uddannelseskonsulent fra forvaltningen

- En fælles plenumdialog undervejs i sessionen.
- En transskription af en film, fra Videnscenter Gentofte der blev afspillet til netværket og anvendt i efterfølgende gruppeøvelser.
- Gruppeøvelser på tværs af skoler.
- Gruppeøvelser med deltagere fra samme skole.

Informationer om deltagernes tilknytning til skoler er indhentet i løbet af observationen, og de er identificeret med et tal, således at der fra fx skole TI er deltager TI 1, TI 2 osv. Udover deltagerne er uddannelseskonsulenten som er oplægsholder deltagende. I den transskriberede film er der flere aktører der deltager, der er tre centrale aktører der deltager gennem hele filmen. "Værten", Skolechefen for Gentofte og Jan Andersen som er ansat på Videncenter Gentofte og er lærer. Udover dette er der lavet grupperinger, således at alle elever der udtaler sig er grupperet under "ELEVER" og alle forældre der udtaler sig er grupperet som "Forældre".

Fokus for observationen er flerfoldigt og er udviklet på baggrund af projektets problemstilling samt tidligere analyser:

Eksisterende planer: En undersøgelse af, hvad der allerede er planlagt på skolerne, og hvordan netværket potentielt kan påvirke disse fremtidige planer. Der er lagt særlig vægt på skolernes forberedelse og respons på de politiske og pædagogiske krav, som fremgår af dialogen om skoleledelsens rolle og ansvar.

Argumentation: En diskussion om argumenter for og imod et øget fokus på højt begavede elever, der kommer til udtryk under netværksmødet, og undersøger hvordan disse perspektiver potentielt kan påvirke skoleledelsens beslutninger.

Påvirkning fra eksterne aktører: Identifikation og analyse af andre relevante aktører, der påvirker processen, herunder politiske beslutningstagere og eksterne rådgivere.

I kodningen af feltobservationerne og transskriberingen af filmen er der anvendt en abduktiv tilgang. Nogle af koderne er valgt på baggrund af de foregående analyser samt projektets problemstilling, herunder 'Argumenter for fokus', 'Eksterne aktører' og 'Betydning for skolelederen', og andre er fremkommet induktivt ved gennemlæsning af noter og transskribering, herunder 'Planlagte indsatser', 'Argumenter imod', og 'Kendetegn ved målgruppen'. Efter den indledende kodning fremgår det, at der er en meget lille del, der er kodet som 'Planlagte indsatser' og 'Argumenter imod', samt en rigtig stor del, der er kodet som 'Kendetegn ved målgruppen', som ikke vurderes relevant for projektets problemstilling. Derimod er de koder, der omhandler 'Argumenter for fokus', vurderet relevante, da de bidrager til en forståelse af, hvordan og hvorfor det styrkede fokus opstår. Derudover er 'Betydning for skolelederen' vurderet relevant, da disse dele omhandler implikationerne for skolelederen, som også er en del af problemstillingen, og endelig er 'Eksterne aktører' vurderet relevant, da det gennem de foregående analyser har vist sig, at eksterne aktører spiller en rolle i påvirkningen af den forberedende policy proces.

Den indledende bearbejdning af empirien vil blive efterfulgt af en detaljeret diskussion af hver af tematikkerne og deres respektive relevans for forskningsspørgsmålet, understøttet af konkrete eksempler og citater fra feltnoterne og kodningsresultaterne i Bilag 7 og 8. Dette vil danne grundlag for en kritisk evaluering af, hvordan vejledernetværket navigerer i kompleksiteten af uddannelsespolitik og praksis med særligt fokus på højt begavede elever.

3.4.1 Argumenter for det styrkede fokus

De dele af empirien, der er kodet under denne tematik, udgør det mest omfattende materiale af de udvalgte tematikker. Der er identificeret afsnit, der er kodet inden for denne tematik, i alle sektioner af

observationen. Dog er der en markant overvægt i transskriberingen af filmen, hvor hovedparten af filmen er kodet med argumenter for arbejdet med målgruppen.

Udviklingskonsulentens argumentation omhandler overvejende mistrivsel, hvilket blandt andet fremgår af følgende observationsnoter: "De kræver også specialundervisning, men vi giver dem det ikke; der er mange tegn på, at de ikke trives i vores folkeskole" og "at 42% kommer i alvorlig mistrivsel". Årsagerne til mistrivsel synes at være, at vi ikke får dem identificeret, da vi kun tester elever, hvor vi er bekymrede, hvilket betyder, at vi overser en stor del af dem: "vi har ikke været gode til at opdage, at de skulle identificeres, og de derfor mistrives" og "så der kan sagtens sidde mange flere elever, som vi ikke tester, da vi jo pt kun tester, når vi er bekymrede."

Samlet set kan argumenterne fra udviklingskonsulenten opsummeres således: Hvis vi identificerer elever med høj begavelse, vil de i højere grad have mulighed for at trives.

I filmen er argumentationen mere omfattende, men analysen af citaterne afslører en ret enslydende argumentation der er positivt stemt, opdelt på *individ-, skole- og samfundsniveau*.

På individniveau fremgår følgende argumenter:

For det første handler det om, at eleverne ikke bliver så dygtige, som de kan, og ikke udnytter deres potentiale. Dette ses i de to følgende citater:

"Vært: ... som ikke udfordres og som ikke bliver så dygtige, de overhovedet kan. Vi taler om de højt begavede eller de specielt begavede elever..."

"FORÆLDRE: Betyder det så, at hendes potentiale ikke bliver fuldt udnyttet? Det er vel vores bekymring på individniveau, ikke? At der sidder nogle børn, som simpelthen ikke bliver stimuleret nok, og ikke lærer det, de kunne."

Argumentationen for, at de ikke udnytter deres potentiale, synes fra forældrenes side at handle om, at de ikke bliver stimuleret nok, hvilket understøttes af værten i filmen:

"VÆRT: at når de begavede elever ikke udfordres, så underpræsterer de."

Denne underpræstation og den manglende stimulering vil ifølge forældrene føre til problemer med motivationen:

"FORÆLDRE: Eller heller ikke synes, det er sjovt at gå i skole."

På skole- og forvaltningsniveau fremgår følgende argumenter: først og fremmest handler det om en nuancering af forståelsen af folkeskolens overordnede mål:

"VÆRT: Her på Christiansborg har de folkevalgte politikere et overordnet mål med den danske folkeskole. Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan."

Alle elever skal udfordres til at blive så dygtige, som de kan, og i Gentofte kommune opnås dette mål blandt andet ved fokus på de højt begavede:

"Skolechef i Gentofte: Og denne gruppe af børn og unge har et særligt behov, og det vil vi gerne understøtte. Så det er simpelthen, fordi vi vægter at have noget for alle børn og unge i Gentofte Kommune."

På samfundsniveau italesættes flere aspekter, herunder en generel holdning til, hvordan mennesker opfattes som lige:

"Jan Andersen: Der, hvor det kan være et problem i forhold til, når vi taler jantelov, er, at vi ikke kan udfordre alle elever. Vi har simpelthen en idé om, at vi er lige. Vi er alle sammen lige, så derfor behøver vi ikke at tænke på de særligt dygtige."

Argumentationen er, at vi på grund af janteloven ikke tilgodeser de særligt dygtige elever, og at vi skal begynde at fjerne os fra lighedstanken for at kunne tilgodesee målgruppen, fordi vi antager, at de kan klare sig selv:

"Jan Andersen: Og hvis vi tænker på de særligt dygtige, så tænker vi, at de skal nok klare sig alligevel, fordi de er jo så dygtige."

Der argumenteres for, at Danmark ikke får nok ud af sit allervigtigste råstof, nemlig vores kloge hoveder:

"VÆRT: Danmark får simpelthen ikke nok ud af sit allervigtigste råstof, nemlig vores kloge hoveder."

Individet sammenlignes med råstof og ses som en ressource, der skal udnyttes.

Samlet argumentation i filmen peger på en bred konsensus om nødvendigheden af at udfordre og stimulere de højt begavede elever for at undgå underpræstation og udnytte deres potentiale til gavn for dem selv og samfundet.

Ved gruppedrøftelserne i netværket samt ved fælles debat i plenum fremkommer der ligeledes argumenter for det styrkede fokus. En deltager fra skole KO fokuserer på trivselsdagsordenen:

"KO 5: ... er det jo alt for mange elever, der har det sådan, så det er virkelig mange, der har det dårligt."

Deltagere fra skole TI er optaget af, hvor ressourcer og tid bliver anvendt:

"TI 4: Det er tit, at ressourcetiden går til de svage, og det går meget af tiden til den laveste fællesnævner."

"TI 3: Det er jo fordi vi er så optaget af den laveste fællesnævner til dagligt."

Der er en klar kobling mellem et fokus på "svage" elever og prioriteringen af tid og ressourcer, således at målgruppen af højt begavede elever ikke bliver imødekommet, hvilket får betydning for eleverne:

"TI 4: Det der sker tit, det er, at man gennemgår fælles, at de HB løser det på to minutter bagefter, og så keder de sig, og de bliver overset."

Dette fører til, at eleverne overses i skolen, med den konsekvens at:

"TI 3: Det er så ærgerligt, fordi potentialet er så stort, så det kunne være godt ... Jeg synes tit, de spørger, hvad jeg gør med de dygtigste, det er en tanke de skal have med sig, tænk hvis man kunne løse deres potentiale."

Her er det det uforløste potentiale, der er problemet ved målgruppen, og at det skal forløses.

Samlet set peger argumentationen i gruppedrøftelser og fælles debatter på en nødvendighed af at genoverveje ressourceallokeringen og uddannelsesstrategierne for at imødekomme behovene hos de højt begavede elever, hvilket potentielt vil øge deres trivsel og akademiske præstationer

3.4.2 Betydning for skoleledelsen

Der er opstået koder i alle sektioner af observationen, dog med en overvægt i oplægget fra udviklingskonsulenten samt i fælles debat i plenum.

I citater og noter vedrørende betydning for skoleledelsen fremkommer en tematik om økonomi og afvendelse af ressourcer. Først er det skolechefen fra Gentofte der slår fast at:

“Skolechef Gentofte - Det er ikke dyrt. Det er det sådan set ikke. Jeg vil bare sige, at uanset om det var dyrt, så er det en prioriteret indsats.” Det styrkede fokus indeholder dog indsatser af en vis betydning ifølge udviklingskonsulenten “For en Psykolog tager det jo 10 timer at lave denne test, så er det nu det vi skal overveje om vi skal bruge det som redskab”. Udviklingskonsulenten henstiller til overvejelserne om anvendelse af IQ testen, og refererer til tidsforbruget for PPR. Samtidig er vejlederne ved gruppediskussionerne optaget af “TI 1: Vi kommer til at skulle lave sparring og vejledning”. Denne sparring og vejledning skal også prioriteres ved skolelederen.

Endelig er der i gennemlæsningen af opstået endnu en tematik og selve indsatsen, hvor skolelederen skal gøre sig overvejelser omkring hvordan indsatserne på skolen skal sammensættes “Udviklingskonsulent: Det der kan være virkelig vigtigt, det er at det er de færreste elever der ønsker sig ud af klassen, de vil gerne have momenter, hvor de er sammen med jævnbyrdige, det er her der er lavet flere undersøgelser der viser at to timer ude af klassen, vil give det der er brug for”. Det anbefales at der laves målrettede formål til denne målgruppe, men samtidig også at det er koblet til det der foregår i klassen “Udviklingskonsulent: Der skal være en kobling til det der foregår inde i klassen. Så det bliver en del af klassen” og endelige skal der ifølge argumentationerne i filmen gøres overvejelser i forældresamarbejdet, “Jan Andersen: En eller to af forældrene vil være meget lige deres barn ... Så der er det vigtigt for lærerne eller pædagogerne at forstå: At det her, det er ikke et angreb på dem personligt, men det er simpelthen en frustration over, at man ikke ser barnet.”

Samlet er de overvejelser skoleledelsen skal gøre både et ressourcespørgsmål, i form af målrettede forløb udelukkende for denne målgruppe, PPR-ressourcer, og prioritering af vejledernes tid. Derudover er der også særlige tilgange til forældre til målgruppen.

3.4.3 Eksterne aktører

Der er opstået klart flest koder i udviklingskonsulentens oplæg der er kodet under denne tematik, og eksterne aktører bliver kort nævnt i filmen. Udviklingskonsulenten og filmen anvender begge organisationen “Gifted Children” som reference til definition på IQ og det at anslå antallet af elever med høj IQ i Danmark. I uddannelseskonsulentens oplæg refereres der til litteratur og oplæg fra eksterne. Her bliver Dea Frank og Rikke Christensen fra “Clever Consulting” nævnt.

“Udviklingskonsulent: Der er link til kort og godt af Dea Frank, Bogen er let tilgængelig, og den er rigtig god til at få indflyvning. Hun er rigtig dygtig og tester mange af eleverne.”

“Udviklingskonsulent: Det eksempel jeg giver, er efter et oplæg fra Clever consulting, jeg har ikke kigget niveauer, men jeg stoler på hende”

I begge henseende bliver der givet anerkendelse af de eksterne aktører, de bliver italesat som værende dygtige og til at stole på.

Samlet bliver der henvist en del til eksterne aktører, enkelte slides i udviklingskonsulentens oplæg referer til forskning, men i film og i gruppeøvelser m.m. er det primært de eksterne aktører der bliver brugt som referencer.

3.4.4 Opsamling på analyse af vejledernetværk.

Analysen af vejledningsnetværket illustrerer, hvordan national uddannelsespolicy manifesterer sig i praksis inden for et lokalt vejledernetværk, der er i gang med at implementere et styrket fokus på højt begavede elever. Fund i analysen kan inddeles indenfor tre tematikker, hvor der i argumentationen for indsatsen findes argumenter på et individ-, skole- og samfundsniveau. Derudover kan der etableres en tematik om de eksterne aktører der potentielt har påvirket processen, da der flere gange i netværket bliver nævnt eksterne aktører, endelig kan der etableres en tematik om betydningen for skolelederen, og her ses det at mange forskellige aktører har agender det potentielt vil påvirke skoleledelsen. Det følgende afsnit vil der blive præsenteret en dybdegående analyse af et interview med uddannelseskonsulenten, baseret på de fund, der er fremkommet i den foregående analyse.

3.5 Interview med uddannelseskonsulent i lokal forvaltning

Spørgeguide

På baggrund af analysen af vejledernetværket og informantens rolle i relation til projektets problemstilling, er der udviklet en spørgeguide til interviewet (se bilag 9). Spørgeguiden er struktureret omkring seks tematikker, hver med et hovedspørgsmål og tilhørende hjælpespørgsmål. De første to tematikker, "forvaltningens opgave" og "indsatsens prioritering," sigter mod at afdække, hvordan det styrkede fokus på højt begavede elever har påvirket arbejdet i forvaltningsregi, og mere specifikt uddannelseskonsulentens opgaver. Herefter følger spørgsmål om "Skoleledelsen" for at indsamle informantens syn på, hvordan forvaltningens praksis påvirker skoleledelsens praksis. Denne tematik er inkluderet, da den er meget relevant for projektets problemstilling, ligesom "Politisk proces." Endelig er tematikkerne "forskningsunderstøttet" og "Eksterne aktører" prioriteret baseret på tidligere analyser, som har vist deres relevans for projektets problemstilling.

Analysestrategi

Interviewet, der varer 32 minutter, er optaget og efterfølgende transskriberet (se bilag 10). I analysen af dette materiale er der anvendt en induktiv tilgang til konstruktion af tematiske koder. Materialet er kodet ud fra fem forskellige tematikker, hvoraf tre er direkte relateret til projektets problemstilling i forhold til informantens rolle. Disse inkluderer "Betydning for skoleleder," "Policyproces og forvaltningspraksis," og "Årsager til indsatsen." På baggrund af analysen af vejledernetværket er tematikken "Samfundstendens" også inkluderet, idet denne forekom fra den deduktive kodning af empirien og udgjorde en væsentlig del af argumentationen for en styrket indsats. Tematikken "Eksterne aktører" er ligeledes inkluderet, da uddannelseskonsulenten refererede til flere relevante aktører i netværket, og det anses for væsentligt at udforske årsagerne hertil i interviewet. For at facilitere en overskuelig gennemgang af tematikkerne, er der udarbejdet et dokument opdelt efter tematikker, hvor koder fra hver tematik er samlet (se bilag 11)

Det kommende underafsnit indeholder en syntese af citaterne fra hver af tematikkerne og afsluttende en opsamling.

3.5.1 Betydning for skoleleder

Interviewet afslører, at skoleledernes rolle og ansvar i implementeringen af tiltag for højt begavede elever er central. Skolelederen skal navigere i et komplekst landskab af forventninger og ressourcer. Et citat understreger, at "når det ikke er et krav længere, så vil der være en noget mindre opgave til psykologer" og fortsætter med, "hvad prioriterer vi af alle de ting på folkeskoleområdet, der er anbefalinger og kan være lidt diffust". Disse udsagn indikerer, at skoleledelsen står over for valg om prioritering og ressourcefordeling, hvilket er afgørende for skolens uddannelsespraksis. Derudover afdækkes en øget opmærksomhed hos forældre i folkeskolen "En øget efterspørgsel fra forældre. Hvis børn er blevet testet højt begavet". Dette er en faktor i forældresamarbejdet for skolelederen.

3.5.2 Policy proces og forvaltningspraksis

Uddannelseskonsulenten reflekterer over politiske og forvaltningsmæssige dynamikker, der påvirker indsatsen for højt begavede elever. Et centralt tema er usikkerheden om politiske beslutningers konsekvenser på skoleniveau. "Vi har nu valgt at sætte på pause, den drøftelse, fordi nu er det måske ikke et fokus, vi skal have" og "men der er bare strukturelt set, tror jeg bare konsekvensen bliver, der hvor der er udfordringer, der vi sætter ind". Disse citater afspejler en tilpasning til skiftende politiske prioriteringer og den realitet, at ressourcer ofte allokeres på basis af akutte behov. Derudover er uddannelseskonsulentens antagelse om tilblivelsen af policyen om højt begavede at "Så er der jo meget politik. I dagens Danmark. Der også bliver til på personhistorie". Dette afspejler en proces, hvor få centrale aktører har haft en rolle i tilblivelsen af policyen, og der antages at interesseorganisationer har påvirket processen, "Jeg tror de er ret gode til. At lobby. Altså på den måde tror jeg. At de er gode til at bringe et fokus ind", konsulenten argumenterer for at de eksterne aktører har bragt fokus på de højt begavede ind til et politisk niveau.

3.5.3 Samfundstendens

Uddannelseskonsulenten påpeger, "hvis ikke folkeskolen kan gribe den her målgruppe, så syntes jeg det er en falliterklæring", og det er en falliterklæring på et samfundsmæssigt niveau "Jeg synes jo, det er tragisk, fordi, altså både på et individuelt og på et samfundsmæssigt niveau, hvis ikke vi formår det". Som årsager til at der ikke har været et fokus argumenteres der for at "Og det kan dels også have noget at gøre med den der, lidt i jantelovstænkninger, der kan være om den her elevgruppe om ... fordi de er højt begavet eller fordi de har særlige forudsætninger, så skal de nok klare sig." Konsulenten henviser til den danske jantelovstænkning som årsag til de udfordringer der har givet anledning til det styrkede fokus.

3.5.4 Årsager til indsatsen

Årsagerne til indsatsen for højt begavede børn ved konsulenten er primært mistrivsel, det styrkede fokus er i konsulentens optik blevet til ved at pege på mistrivsel hos målgruppen "få fokus på den her elevgruppe nok også at pege på, der hvor de mistrives." Ved at pege på mistrivsel for netop denne målgruppe giver det helt særlige argumenter. "Altså det er jo tragisk. Hvis vi ikke kan formå at skabe trivsel for en elevgruppe, der ligger i den ende af spektret." Det tragiske består i at eleverne er i den "høje" ende af spekteret kognitivt, og derfor bør være noget som der som udgangspunkt er positivt for at gå i skole. Udover trivselsaspektet har læringspotentialer også betydning "Skabe noget, altså noget læringspotentialer. Så de bliver, altså når deres faglige fulde potentialer" dette afspejler en forståelse af skolens opgave som at elever kan nå deres fulde faglige potentialer.

3.5.5 Eksterne aktører

Eksterne aktørers betydning i arbejdet med højt begavede elever er væsentlig, som det fremgår af uddannelseskonsulentens udsagn. Deres rolle i at forme politikker og praksisser omkring denne elevgruppe er betydningsfuld, hvor konsulenten nævner flere nøglepersoner og organisationer. Blandt disse fremhæver konsulenten "Ole Kyed" og "Dea Frank," som er prominente figurer i debatten om højt begavede børn, og

anerkender deres potentielle indflydelse i ekspertgrupper, selvom de direkte påvirkninger ikke er klart definerede. Desuden omtales "Rikke Christensen" fra Clever Consulting, som på trods af at være forælder og lærer, ikke anses som værende en anvendelig og valid reference for indsatser. Dette tydeliggør en skelnen mellem praktisk erfaring og akademisk ekspertise, som konsulenten finder afgørende for valide bidrag til politikken.

3.5.6 Opsamling på analyse af interview

Analysen af interviewet med uddannelseskonsulenten har afdækket en række centrale tematikker, som tilsammen skitserer det komplekse netværk af politiske, administrative og samfundsmæssige faktorer, der påvirker implementeringen af tiltag for højt begavede elever i folkeskolen.

Skoleledernes rolle fremstår som afgørende i realiseringen af disse tiltag, hvor de skal manøvrere mellem forvaltningens forventninger og de ressourcer, der er til rådighed. Dette medfører vigtige beslutninger om prioritering og ressourceallokering, som ikke kun påvirker skolernes daglige praksis, men også hvordan skolerne samarbejder med forældre til højt begavede elever. Disse forældre har ofte specifikke forventninger til skolens indsats, hvilket stiller yderligere krav til skoleledelsens evne til at balancere mellem forskellige interessenters behov.

På politisk og forvaltningsmæssigt plan reflekterer uddannelseskonsulenten over de udfordringer, der følger med skiftende politiske dagsordener og hvordan disse påvirker skolernes arbejde med højt begavede elever. Her tegnes et billede af en politisk proces, der i høj grad er persondrevet og influeret af interesseorganisationer, som er dygtige til at sætte dagsordener og lobbye for deres sag. Dette indikerer en policyproces, der er både dynamisk og påvirkelig.

Samfundsmæssigt betoner uddannelseskonsulenten den potentielle "falliterklæring", det ville være, hvis folkeskolen ikke formår at imødekomme behovene hos de højt begavede elever. Denne udtalelse underbygger opfattelsen af, at evnen til at integrere og understøtte højt begavede elever ikke kun er et spørgsmål om uddannelsespolitik, men også et bredere samfundsmæssigt anliggende, hvor der kæmpes mod kulturelle normer som janteloven, der kan modarbejde anerkendelsen af særlige talenter.

Det fremgår også, at årsagerne til det styrkede fokus på højt begavede elever hovedsageligt rodfæster sig i en anerkendelse af deres mistrivsel, hvor det ikke kun handler om deres velbefindende, men også om at udnytte deres læringspotentiale til fulde.

Endelig tegner der sig et billede af eksterne aktørers betydningsfulde rolle i udformningen af politikker og praksisser. Uddannelseskonsulentens omtale af specifikke nøglepersoner og organisationer afspejler en erkendelse af, at disse aktører kan have både en direkte og indirekte indflydelse på policyprocesserne. Disse eksterne bidragsydere bliver værdsat for deres ekspertise, selvom der også er en kritisk bevidsthed om nødvendigheden af at adskille praktisk erfaring fra akademisk ekspertise for at sikre politikkenes integritet og validitet.

3.6 Det dybe stratum

Det foregående analytiske arbejde har fokuseret på det empiriske og det faktuelle stratum, hvilket har gjort det muligt at afdække det observerbare samt menneskers handlinger og de hændelser (eller mangel på sådanne) de fører til. De empiriske data er blevet behandlet individuelt men med en kronologisk tilgang, der

integrerer fund fra tidligere analyser. Denne sidste del af analysen på det dybe stratum, vil undersøge de sociale strukturer og de institutionaliseringer, der enten muliggør eller begrænser menneskers handlinger inden for deres sociale kontekster. Her vil analysen anvende teoretiske rammer for at belyse og forklare de observerbare fænomener, og vil samtidig syntetisere empirien på tværs af forskellige empiriske elementer, og derigennem arbejde med metodetriangulering, for en mere dybdegående forståelse for projektets problemstilling.

Fokus for analysen:

Fra de indledende analyser er der identificeret flere tematikker, der har relevans for bearbejdningen på det dybe stratum. For at skærpe analysens fokus på dette stratum, er det vurderet formålstjenligt at fokusere på at forstå årsagerne til det forstærkede fokus på højt begavede elever. Dette vil blive gjort fra tre perspektiver: For det første, et perspektiv der tidligere i analysen er benævnt som "årsager til indsatsen" eller "argumenter for det styrkede fokus". Denne tematik, som er fremtrædende i alle analyserne, vil blive syntetiseret på tværs af den indsamlede empiri og efterfølgende analyseret med relevant teori for at udforske uddannelsens formål og funktion. For det andet vil perspektivet omkring "samfundsniveau" eller "samfundstendenser" blive undersøgt, da dette bidrager til den kontekstuelle forståelse af årsagerne til det styrkede fokus. Her anvendes teori til at belyse samfundsmæssige tendenser i et uddannelsesmæssigt perspektiv. For det tredje adresseres et fokus på de eksterne aktører, og her laves en syntese på tværs af de empiriske elementer da det i analyserne på det empiriske og det faktuelle stratum er blevet tydeligt at de har været en del af policy processen, og muligvis påvirket denne.

For at adressere projektets problemstilling omkring rammesættende implikationer for skoleledere, vil der ligeledes blive foretaget en syntese af implikationer, som de præsenteres i de forskellige empiriske elementer. Dette vil gøre det muligt at anvende teori, der kan belyse, hvordan disse implikationer påvirker skoleledernes arbejde og beslutningstagning.

3.6.1 Årsager til et styrket fokus på højt begavede elever?

I de foregående analyser i afsnit 3.2-3.5 er der med forskellige empiri og metodiske tilgange er fremkommet argumentationer for og imod det styrkede fokus på højt begavede elever i en dansk kontekst. Afsnit 3.2 viser tydeligt at der i forskningslitteraturen ikke findes studier i en dansk kontekst der peger på nødvendigheden af et styrket fokus for højt begavede. Som det er redegjort for i problemfeltet, så bærer aftalen fra 2021, hvor det styrkede fokus på højt begavede introduceres, præg af ingen videnskabelige referencer som argumentation for indsatsen. I stedet argumenteres der for at de højt begavede kan være en overset gruppe i folkeskolen, og at der skal fokus på denne gruppe af elever fordi de mangler faglig stimulering (Køier, 2023) (UVM, 2021).

3.6.1.1 Syntese af argumentation fra projektets empiri

I den følgende analyse vil der blive redegjort for hvordan argumentationen for det styrkede fokus har udviklet sig over tid, samt i de forskellige kontekster projektet har indsamlet empiri fra. For at kunne arbejde med empirien på det dybe stratum, er det først vurderet nødvendigt at lave en syntese af argumenterne for og imod indsatsen for det højt begavede børn ud fra analyserne på det faktiske og empiriske startum. (Se bilag 12)

Syntesen over argumenter for og imod indsatser for højt begavede viser at argumenterne er mangeartede,

og for at behandle dem på det dybe stratum kræver det teori for at kunne fortolke, hvorfor aktørerne har ageret og udtalt sig som de gør. Aktørerne er alle aktører på folkeskoleområdet og de vil alle gerne noget med folkeskolen, her kan Biestas teori om uddannelsens domæner være anvendelig til at give et teoretisk begrebsapparat der kan forklare, hvilke forståelser af skole og uddannelse de forskellige aktører anvender til deres argumentation.

3.6.1.2 Teori – Uddannelsesformål

Siden hans første videnskabelige publikation i 1987 har Gert Biesta kontinuerligt bidraget til pædagogisk teori og forskning. Hans arbejde er ofte centreret omkring nøglespørgsmål, som eksempelvis i "God uddannelse i målingens tidsalder" (Biesta, 2011), hvor han spørger: "Hvad er uddannelsens formål?" eller i "Undervisningens genopdagelse" (Biesta, 2018), hvor han udforsker: "Hvad er formålet med undervisning?" og i hans nyeste arbejde "Verdensvendt uddannelse", hvor han reflekterer over: "Hvad handler læring om, og hvad er dens formål?" (Biesta, 2022).

Biestas tilgang til at undersøge læring er både analytisk og programmatisk (Biesta, 2011, s. 15). Han tilbyder ikke konsekvent direkte svar, da de afhænger af konteksten og de involverede perspektiver. For at definere uddannelsens formål, anbefaler Biesta, at man tager højde for tre domæner: kvalifikation, socialisation og subjektifikation. Han påpeger, at det er interaktionen mellem disse domæner, der er afgørende for uddannelsens mål.

Kvalifikation refererer til erhvervelsen af viden, færdigheder og kompetencer, som er nødvendige for at fungere effektivt i samfundet og arbejdsmarkedet. Dette domæne fokuserer på de konkrete læringsmål, som studerende skal opnå gennem deres uddannelse. Kvalifikationer inkluderer ikke kun faglige evner som læsning, skrivning og regning, men også færdigheder som kritisk tænkning, problemløsning og teknologisk kompetence. Målet her er at udstyre eleverne med de nødvendige redskaber til at kunne opnå personlig og økonomisk succes og til at bidrage til samfundet. (Biesta, 2014)

Socialisation handler om den proces, hvorigennem individer bliver integreret i samfundets sociale, kulturelle og politiske strukturer. Dette domæne fokuserer på, hvordan uddannelse former individets identitet og værdier, og hvordan den bidrager til at vedligeholde og videreudvikle kulturen og samfundsordenen. Gennem socialisation lærer studerende at forstå og internalisere kulturelle normer og værdier, hvilket er afgørende for at kunne fungere som ansvarlige og engagerede borgere. Dette omfatter også udviklingen af en forståelse for samfundets institutioner og deltagelse i demokratiske processer. (Biesta, 2014)

Subjektifikation er måske det mest unikke af Biestas domæner og refererer til processen med at blive et selvstændigt og autonomt 'subjekt'. Dette domæne er kritisk over for uddannelsessystemets tendens til at forme alle individer ensartet. I stedet fremhæver Biesta vigtigheden af at opmuntre elever til at udvikle en personlig autonomi og evnen til at tænke og handle uafhængigt af sociale og kulturelle forventninger. Subjektifikation er essentiel for at eleverne kan udvikle personlig integritet og etisk selvstændighed, hvilket er afgørende for ægte personlig frihed og for at kunne udfordre og kritisere eksisterende normer og strukturer. (Biesta, 2014)

Ved at balancere disse tre domæner—kvalifikation, socialisation og subjektifikation—argumenterer Biesta for en mere holistisk tilgang til uddannelse, der ikke kun fokuserer på at forme effektive arbejdstagere eller kompetente borgere, men også uafhængige og tænkende individer. Dette samspil mellem domænerne udfordrer uddannelsessystemet til at overveje, hvad det vil sige at være 'uddannet' i dens fulde og mest dybtgående betydning.

3.6.1.3 Hvordan kan det styrkede fokus forstås

For at begribe argumentationerne for det styrkede fokus anvendes Biestas domæner som teoretisk begrebsapparat til at opdele argumenterne for indførelsen af det styrkede fokus. Formålet med denne opdeling er at forstå, hvilken opfattelse af uddannelse der ligger til grund for indførelsen af det styrkede fokus, ud fra de definerede domæner. I den nedenstående analyse anvendes argumenter fra bilag 12 til analysen.

Argumenterne der omhandler kvalifikationsdomænet omfatter forberedelse til effektiv funktion i samfundet og erhvervelsen af nødvendige kompetencer i skolen. Dette fremgår af flere argumenter på tværs af empirien, hvor forskellige aktører fremhæver behovet for, at målgruppen skal opnå deres fulde potentiale og udfordres til at udvikle sig fagligt. Der er en udtalt orientering mod kvalifikation i argumenterne, der fokuserer på det uforløste faglige potentiale, som det ville være hensigtsmæssigt at forløse, så eleverne kan fungere effektivt i samfundet og på arbejdsmarkedet og erhverve sig de nødvendige færdigheder, viden og kompetencer. Derfor argumenteres der også for, at skolen skal tilrettelægge indsatser efter deres behov, så de opnår deres potentiale. Argumenterne for indsatsen bygger på en frygt for, at eleverne vil underpræstere og dermed ikke erhverve sig de nødvendige kvalifikationer. Dette understøttes af argumentation, der handler om vigtigheden af at stimulere eleverne, så de kan lære alt det, de er i stand til.

På tværs af empirien findes der også diskussioner om resourcespørgsmål og prioritering på "laveste fællesnævner" eller på "gennemsnittet". Dette handler også om en effektiv udnyttelse af skolens ressourcer, således at der er fokus på, at alle elever opnår de kvalifikationer de skal tilegne sig i løbet af skoletiden.

Argumenterne der omhandler socialisationsdomænet omhandler dannelse af individets identitet og værdier, hvor mange af argumenterne drejer sig om de højt begavede børns mistrivsel. Der argumenteres både for, at de mistrives på grund af det faglige, men også fordi de føler sig forkerte, udenfor og utilpasse, og at de bliver overset og ikke mødt i deres behov. Derfor er der et ønske om en indsats, hvor de bliver identificeret, og det argumenteres for, at de tidligt skal identificeres, for derved ikke at komme i mistrivsel. Socialisationsdomænet omhandler netop, at eleverne føler sig som en del af samfundets sociale strukturer, og ved at skabe en kategori for de højt begavede og anerkende deres særlige behov og møde dem der, kan der skabes grobund for udvikling af deres identitet og værdier.

Argumenterne der omhandler subjektifikationsdomænet, som handler om processen med at blive et selvstændigt og autonomt "subjekt", er mindre fremtrædende i det foreliggende materiale. Biesta påpeger ofte, at dette aspekt mangler i mange uddannelsesopfattelser. Der findes dog kritik af det styrkede fokus, som indirekte berører dette domæne. Kritikken inkluderer bekymringer for, at screening og testning ikke afspejler et børnesyn, der værdsætter elevernes unikke udviklingsforløb, og at en sådan kategorisering kan medføre unødvendig marginalisering. Disse argumenter kan tolkes som en modstand mod at standardisere elever efter en norm, hvilket står i modsætning til subjektifikationsdomænets mål om at undgå ensartet behandling af alle individer.

Samlet set er der en betydelig vægt på argumenter, der relaterer sig til kvalifikationsdomænet, med et stærkt fokus på at udnytte det faglige potentiale og skabe rammer for dette i skolen. Der er også betydelige argumenter relateret til socialisation, især omkring tidlig identifikation og kategorisering. Positive argumenter for subjektifikation er sjældne, men der findes kritiske synspunkter, afhængigt af hvordan man fortolker kritikken i forhold til teorien.

Biestas teori giver en potentiel forklaring på hvilken underliggende uddannelsesfilosofi der ligger bag indførelsen af det styrkede fokus, men ikke hvorfor det kan have opstået. Det kommende afsnit vil fokusere på om der kan være samfundsmæssige tendenser der gør at der overvejende er argumenter indenfor

kvalifikationsdomænet.

3.6.1.4 Hvorfor er der fokus i samfundet på højt begavede

Der har i de seneste årtier i de vestlige samfund været en markant tendens, hvor skolen bliver en central aktør i bestræbelserne på at adressere og løse forskellige samfundsmæssige udfordringer. Denne tendens, har Depaepe og Smeyers (2008) navngivet "educationalization". Den afspejler en dybere forandring i opfattelsen af uddannelses rolle i samfundet, hvor uddannelse i stigende grad ses som arnestedet for løsninger på en bred vifte af samfundsmæssige problemer, herunder sociale uligheder, sundhedskriser, og økonomisk udvikling. Dette fænomen, der har lange historiske rødder, er blevet særligt fremtrædende i takt med den moderne nationalstats udvikling, og har fundet vej til hjertet af uddannelsespolitikken i mange lande, herunder Danmark. I Danmark er dette i særlig grad blevet et fokus efter OECD's gennemgang af det danske uddannelsessystem i 2004, som påpegede en række forbedringsområder og banede vejen for en ny evaluering- og bedømmelseskultur inden for den danske folkeskole. Disse anbefalinger har været katalysator for en række reformer, der sigter mod at lukke præstationsgab og højne standarderne gennem en øget fokus på måling og evaluering. Dette skift har ikke kun til formål at forbedre de akademiske resultater, men også at adressere bredere sociale udfordringer gennem uddannelse (Ydesen, 2024).

I samme periode har begrebet om konkurrencestaten vundet frem, hvor der lægges vægt på at maksimere nationens konkurrenceevne på det globale marked gennem uddannelsespolitikken (Pedersen, 2011). Dette ses blandt andet i fremdriftsreformen, som har til formål at effektivisere uddannelsessystemet og sikre hurtigere gennemførelstider for studerende, med et implicit mål om at øge arbejdsstyrkens kvalifikationer og produktivitet (UVM 2013).

Denne tendens i Danmark, som Ydesen beskriver, afspejles klart i de kvalifikationsrelaterede argumenter for indsatsen, hvor flere argumenter også peger på educationalization-tendensen. Den danske jantelov, der traditionelt set har undertrykt de dygtige individer i samfundet, udfordres nu gennem folkeskolen for at fremme en erkendelse af, at ikke alle er lige; der eksisterer grupper, der er mere kapable end andre. Argumenter fra konkurrencestatstanken er ligeledes fremtrædende, især idéen om at Danmark ikke udnytter sit mest værdifulde råstof, de intelligente borgere, hvilket afspejler en vision om Danmark som et videnssamfund, hvor uddannelsespolitikken bruges til at styrke nationens konkurrenceevne. Dette trækker tråde tilbage til en kommission ledet af Professor Hal Koch i oktober 1945, argumentationen for at nedsætte kommissionen var at var estimeret 10-20% af en generation med en IQ på over 115, men det var kun 5 % der bestod en videregående uddannelse (Ydesen 2011).

3.6.1.5 Opsamling

I denne del af analysen er der foretaget en omfattende gennemgang af argumenterne for det styrkede fokus på højt begavede elever, hvilket er belyst gennem anvendelsen af Biestas teoretiske rammeværk, der opdeler uddannelsesformål i tre domæner: kvalifikation, socialisation, og subjektifikation. Dette teoretiske perspektiv har gjort det muligt at systematisere og forstå de forskellige intentioner og forventninger, der ligger til grund for den politiske og pædagogiske interesse for denne elevgruppe.

Argumenterne for kvalifikation understreger nødvendigheden af at eleverne opnår færdigheder og kompetencer, der forbereder dem til aktivt at kunne bidrage til samfundet og arbejdsmarkedet. Denne dimension af uddannelsesdebatten fokuserer på elevernes faglige udvikling og potentiale, hvilket spejler et ønske om at optimere individets kapacitet til personlig og professionel succes. Socialisationens rolle i debatten afspejles i argumenter, der fremhæver vigtigheden af at eleverne føler sig integrerede og værdsatte i deres uddannelsesmiljøer, hvilket indebærer en anerkendelse af deres unikke behov og forudsætninger. Dette område fokuserer på, hvordan uddannelsessystemet kan understøtte elevernes

sociale og kulturelle integration, og hvordan det kan bidrage til at forme deres identitet og værdier i positiv retning. Subjektiviteten, derimod, er mindre fremtrædende i det empiriske materiale, men fremstår relevant i kritikken af den nuværende praksis, hvor standardiserede tests og tidlig kategorisering kan risikere at marginalisere elever, der falder uden for den almindelige norm. Dette aspekt af Biestas teori kritiserer uddannelsessystemets tendens til homogenisering og understreger betydningen af at fremme elevernes personlige autonomi og kritiske tænkning.

Samlet set viser analysen en kompleks diskurs omkring uddannelse af højt begavede elever, der involverer flere lag af uddannelsesmæssige, sociale og politiske dimensioner. Denne diskussion afspejler bredere samfundsmæssige tendenser og udfordringer, som educationalization og konkurrencestaten, hvor uddannelse ses som et redskab til at adressere og løse bredere økonomiske og sociale problemer. Argumenterne har store ligheder på tværs af de empiriske elementer og på tværs af tid, og der kan identificeres en konsolidering af nogle argumenter som et narrativ om målgruppen der omhandler faglig understimulation, en overset målgruppe, udnyttelse af potentiale og mistrivsel for målgruppen. Narrativet bliver først konsolideret af de politiske aktører og nogle høringsparter, for til sidst at blive argumentationer i den lokale case af vejledere og forvaltningspersonale.

3.6.2 Eksterne aktørers rolle i det styrkede fokus

I den følgende analyse vil der blive redegjort for hvilken rolle eksterne aktører har haft i de forskellige kontekster projektet har indsamlet empiri fra. For at kunne arbejde med empirien på det dybe stratum, er det først vurderet nødvendigt at lave en syntese af fra analyserne på det faktiske og empiriske stratum. (se bilag 13)

3.6.2.1 Syntese af eksterne aktører fra projektets empiri

Syntesen viser at der samlet er fire primære eksterne aktører der bliver nævnt på tværs af det empiriske materiale, Gifted Children optræder både i empirien om de politiske aktører, ved uddannelseskonsulenten og i filmen fra Gentofte Videnscenter. Clever Consulting bliver nævnt i de politiske aktører og igen i ved uddannelseskonsulenten, og endelig har Dea Frank og Ole Kyed en rolle i testning og ekspertgruppen fra ministeriet som uddannelseskonsulenten refererer til. For at belyse de eksterne aktørers ageren anvendes teori om knowledge og policy brokers til at lave en analyse af deres ageren på det dybe stratum.

3.6.2.2 Teori – Eksterne aktører

For at kunne undersøges om aktører har ageret som knowledge brokers og policy brokers inden for offentlig politik, udfoldes begrebet for at kunne anvendes i en analyse af det syntetiserede empiriske materiale. Dette fordi aktørerne har betydelige implikationer for både international og national politikudvikling, idet policy brokers påvirker, hvordan uddannelsespolitikker formes og omsættes i praksis (Steiner-Khamsi, Martens & Ydesen, 2024). Forskningen peger på, at disse aktører ofte opererer under betingelser af tvetydighed, konflikt og usikkerhed, hvilket komplicerer traditionelle forståelser af, hvordan politik formes og implementeres (Mackillop et al., 2019; Ydesen, 2024).

Knowledge brokers rolle er blevet stadig mere fremtrædende som følge af den voksende informationsmættethed og det faktum, at mere viden ikke nødvendigvis fører til mindre tvetydighed eller mere evidensbaseret politikudvikling. Tværtimod, i en tid hvor information er overflødig, skaber denne kompleksitet et frugtbart grundlag for aktører, der selektivt anvender forskning, omdanner

forskningsresultater til evidens, og oversætter denne evidens til politisk brug (Ydesen, 2024).

"Policy brokerage" har vist sig at være en central mekanisme, hvorved ikke-statslige aktører og internationale institutioner fungerer som rådgivere i politiske processer, der traditionelt har været domineret af statslige aktører. Dette har ledt til en øget interesse for, hvornår og hvordan forskningsevidens anvendes i forskellige stadier af politikprocessen. Disse spørgsmål bliver særligt relevante i betragtning af den store forskel mellem udbud og efterspørgsel af forskningsevidens, hvilket har inspireret til nye måder at kommunikere og formidle forskningsevidens på gennem regionale strukturer, webinarer og peer-udvekslinger. (Ydesen, 2024).

3.6.2.3 Hvordan har de eksterne aktører ageret

For at arbejde analytisk med syntesen i bilag 13 anvendes den overstående teori om policy brokers som teoretisk linse på empirien. I syntesen vises det at der refereret til interesseorganisationen Gifted Children på tværs af de empiriske elementer. Jakob Mark referer direkte til dem i et spørgsmål til ministeren, og henviser til at foreningen mener, at "der i dag ikke gøres nok for at understøtte de højt begavede børn i skolen." Gifted Children bliver også brugt som reference i filmen fra Videncenter Gentofte, og som reference i oplægget fra uddannelseskonsulenten. Deres ageren tyder på, at de formåede at agere som policy brokers og har haft succes med at fremme deres interesser i politiske processer. De er lykkedes med at blive en reference, der bliver anvendt på tværs af arenaer, samt direkte at påvirke den politiske proces ved at Jakob Mark anvender Gifted Childrens argumentation, uden oversættelse eller tilpasning, direkte i spørgsmål til undervisningsministeren.

På samme måde optræder Rikke Christensen fra Clever Consulting på tværs af empirien.

Undervisningsministeren henviser til det materiale, hun har lavet på EMU (Børne- og Undervisningsministeriets digitale læringsportal), og uddannelseskonsulenten anvender hende som kilde til materialet til vejledernetværket og nævner i oplægget, at "jeg har ikke kigget niveauer, men jeg stoler på hende." Dog bliver hendes tillid til validiteten som reference nuanceret i interviewet med udsagnet: "Og man kan sige, Clever Consulting kender jeg ikke selv... Jeg ved ikke hvor meget jeg lægger mig op ad hende. For jeg kender hende simpelthen ikke nok i dybden." Rikke Christensen er uddannet lærer og har en privat virksomhed med det højt begavede som målgruppe. Hun har også formået at påvirke på tværs af arenaer og lykkedes med at fremme en agenda om et styrket fokus på højt begavede, og agerer dermed som en policy broker. Uddannelseskonsulenten antager selv, at der har været aktører, der har haft en påvirkning af processen: "At der er kommet et fokus. Der må være nogle stærke aktører. Som har råbt højt." Dette indikerer, at aktørerne formentlig har ageret som policy brokers, der har formået at skabe fokus og fremme en bestemt politik ved at påvirke flere arenaer og skabe usikkerhed om nødvendigheden af politiske tiltag. Netop rollen som policy broker kan have stor indflydelse på udviklingen af policy, og det sandsynliggøres derfor på baggrund af analyserne i projektet at Rikke Christensen og Gifted Children har ageret som policy brokers i forbindelse med tilblivelsen af det styrkede fokus på højt begavede børn.

3.6.3 Implikationer for skolelederen

Ovenstående analyser har sit fokus på den første del af projektets problemstilling, den anden del af problemstillingen omhandler de implikationer det styrkede fokus vil have for skolelederen. Implikationerne kan opdeles i helt konkrete lovmæssige rammebetingelser, som det er afdækket i afsnit 3.3.1, og så er der den resterende del af empirien, hvor forskellige aktører fra forskellige positioner har en holdning og ønske om påvirkning af skolelederens arbejde med indsatsen.

Analysen af implikationerne på det dybe stratum vil have sit fokus på aktørernes holdning til indsatsen, dog med opmærksomhed på den ændring der kom i marts 2024 omhandlende at højt begavede elever tilbydes en test, hvis det af skolelederen vurderes relevant, dette med en begrundelse om at frigøre ressourcer ved PPR og "fjerne et unødigt proceskrav" (UVM, 2024. S.12). Dette er centralt primært fra høringsvaret, da en stor del af implikationerne omhandler netop dette resourcepres på PPR.

3.6.3.1 Syntese af implikationer for skolelederen fra projektets empiri

Med de samme argumenter som i afsnit 3.6.1 udarbejdes der en syntese på tværs af de empiriske elementer vedrørende implikationer for skolelederen (se bilag 14)

For at undersøge implikationerne for skolelederne, kræver analysen på det dybe stratum teori, og som afdækket i problemfeltet er skolelederen en del af en samfundstendens hvor skolelederen bliver holdt "accountable" for de indsatser der er besluttet for skolen (Orza, 2019). Til at forstå hvordan den overstående empiriuddrag ender med at have betydning for skolelederen anvendes indsigter fra antropologien af Ziethen, Rohwedder og Ydesen (2024).

3.6.3.2 Teori - Skolelederens rammebetingelser

I denne del af analysen anvendes teoretiske perspektiver fra Christian Ydesen og Morten Ziethens arbejde fra antropologien med at udforske og forstå de dynamikker og udfordringer, som skoleledere står over for i nutidens uddannelseslandskab. Disse teoretiske linser tilbyder en kritisk refleksiv platform, der kan hjælpe skoleledere med at navigere gennem et komplekst net af krav og forventninger fra både politiske og private aktører.

Ydesen og Ziethen understreger vigtigheden af at forstå uddannelsesinstitutionens multiple roller – både som politisk kamplads, markedsplads, og som kerneinstitution i børns liv. Denne mangefacetterede natur gør det essentielt for skoleledere at kunne vurdere og integrere nye pædagogiske tiltag og teknologier med en kritisk og reflekteret tilgang. For eksempel, når skoleledere introduceres til nye undervisningskoncepter eller teknologier, bør de ikke alene vurdere disse tiltags pædagogiske værdi, men også de implicitte værdier og antagelser, som disse bærer med sig. (Ziethen & Ydesen & Rohwedder, 2024).

Ydesen og Ziethen argumenterer for skolelederen skal være bevist om samspillet mellem uddannelsespolitik, uddannelsesforskning og skolens uddannelsespraksis som vist i figur 4.

Figur 4. Samspillet mellem sfærer. (Ziethen & Ydesen & Rohwedder, 2024, s. 141)

Det er centralt at skolelederen tager kritisk-refleksivt stilling til ændringer af skolens uddannelsespraksis uagtet i hvor høj grad de er fra den politiske sfære eller forskningssfæren, eller fra begge sfærer.

I samme antropologi introduceres overvejelser over hvor forandringer bliver initieret fra. (Se figur 4).

	Den lokale organisation	Den udvidede organisation
Bevægelsesretning: Ovenfra	Den pædagogiske leder	Fx. forvaltning
Bevægelsesretning: Nedefra	Fx. Det pædagogisk personale	Fx. forældregruppen

Figur 4 Oversigt over hvor de forskellige organisatoriske positioner, hvorfor en forandingsimpuls kan udgå. (Ziethen & Ydesen & Rohwedder, 2024, s. 14)

Hvor initiativet kommer fra, er relevant for skoleledelsen at kunne identificere i forhold til hvordan ledelsesopgaven skal håndteres. Ledelsesopgaven i de fire positioner er som følger:

Ovenfra i den lokale organisation: Når forandningsimpulsen initieres ovenfra af den pædagogiske leder lokalt på skolen, indebærer det ofte udfordringen i at skabe følgeskab for nye initiativer, der måske ikke direkte efterspørges af personalet. Ledelsesopgaven her er at overbevise personalet om værdien af tiltaget og skabe engagement gennem effektiv kommunikation og ressourceallokering.

Nedenfra i den lokale organisation: Tiltag initieret af det pædagogiske personale reflekterer ofte direkte engagement og interesse for pædagogiske innovationer. Disse kan kræve ledelsesmæssig støtte især hvis de kræver ressourcer eller afviger fra den generelle pædagogiske retning. Ledelsesopgaven fokuserer her på at facilitere og kvalificere disse initiativer, samt håndtere eventuelle afvisninger konstruktivt.

Ovenfra i den udvidede organisation: Når opgaverne initieres af forvaltningen eller på ministerielt niveau, er den pædagogiske leders rolle at implementere disse bredere initiativer på skolen. Dette kræver en tilpasning af de bredere politiske direktiver til skolens specifikke behov og kontekst, samtidig med at man balancerer

mellem eksterne krav og interne kapaciteter.

Nedenfra i den udvidede organisation: Denne position omhandler, hvordan skolen reagerer på eksterne forslag, der ikke nødvendigvis er ønskede eller initieret internt. Lederens udfordring består i at navigere i disse foreslåede ændringer, enten ved at fremme en dialog med højere niveauer for at påvirke beslutningsprocessen eller ved at implementere disse tiltag på en måde, der opretholder skolens integritet og pædagogiske mål. (Ziethen, Ydensen & Rohwedder, 2024)

I alle fire tilfælde er den pædagogiske leders evne til at håndtere både opad- og nedadgående kommunikation og influens afgørende for effektivt at lede og facilitere pædagogiske forandringer inden for deres organisation.

3.6.3.2 Skolelederens rammebetingelser

Projektets tidligere analyser har vist, at det styrkede fokus på højt begavede elever primært er blevet til på baggrund af et politisk ønske, uden videnskabelig underbyggelse eller referencer. Derfor skal den pædagogiske leder primært orientere sig mod den politiske sfære frem for den videnskabelige. Dog agerer visse aktører som policy brokers, de sår tvivl og usikkerhed og forskningsvaliditet og fremmer international forskning, dog primært faglitteratur om de højt begavede, som direkte fremmer deres sag, hvilket skolelederen også skal navigere i. Fra et skolelederperspektiv kan det derfor synes, som om det styrkede fokus stammer fra den videnskabelige sfære. Derudover varierer det meget, i hvor høj grad dette fokus allerede er integreret i skolens uddannelsespraksis, som beskrevet i afsnit 3.4 og problemfeltet.

Syntesen i bilag 14 giver et overblik over de rammesættende implikationer for skolelederen på tværs af det empiriske materiale. Den kommende analyse vil fokusere på de ønskede forandringer fra forskellige organisatoriske positioner, baseret på modellen i figur 5. Projektets empiri anvendes primært til at belyse påvirkninger fra den udvidede organisation, da empirien ikke er indsamlet fra en lokal organisation.

Ovenfra i den udvidede organisation inkluderer politiske aktører og lovtekster, samt uddannelseskonsulentens oplæg og interview, som relevant empirisk materiale for dette projekt. Politisk er der fokus på, at der ikke gøres nok for de højt begavede i skolen, og at der kræves en styrket indsats, som indebærer identifikation og udfordrende undervisning af de højt begavede. Politiske aktører lægger vægt på at inkludere alle elever og undgå fokus på "laveste fællesnævner" eller "gennemsnittet". Uddannelseskonsulenten er optaget af, hvordan indsatsen forankres på skolerne, så den ikke bliver personafhængig, og fokuserer på anvendelsen af PPR-ressourcer til indsætterne. For skolelederen betyder påvirkningen ovenfra i den udvidede organisation at de skal implementere indsatsen i forhold til skolens kontekst, der er givet klare rammer i forhold til identifikation, hvor rammerne for andre indsatser i højere grad kan tilpasses den enkelte skolens kontekst.

Nedenfra i den udvidede organisation omfatter høringsparter og udsagn om forældre fra film og uddannelseskonsulenten, som relevante i projektets empiri. Som tidligere afdækket i afsnit 3.3.2, er høringsvarerne polariserede. Positivt stemte høringsparter fokuserer på, at indsatsen nøje følger hver enkelt elevs behov, og at det pædagogiske personale efteruddannes for at skabe rammer, hvor højt begavede elever kan "spejle sig i hinanden og danne identitet". De mere negative kommentarer omhandler det pres fra forældregruppen, der kan opstå efter identifikation af eleverne, frygten for at skabe et A- og B-hold baseret på kognitive evner og behovet for at differentiere i klasserne snarere end at opdele eleverne. Uddannelseskonsulenten oplever allerede et øget initiativ nedenfra i den udvidede organisation i form af "En øget efterspørgsel fra forældre. Hvis børn er blevet testet højt begavet. For at vide. Hvilket tilbud er der på forskellige skole"

Skolelederens rolle i initiativer nedefra i den udvidede organisation handler om at fastholde skolens integritet og sikre, at de initiativer, der kommer nedefra, kun implementeres, hvis de er i overensstemmelse med skolens pædagogiske mål, det er dog tydeligt i analysen at presset fra forældrene er stort og en central faktor når der skal gøres overvejelser om skolens ageren i forhold til det styrede fokus.

Det er centralt for dette projekt, at der er identificeret aktører, der kan agere på tværs af forskellige positioner. Tidligere analyser har vist, at aktører, der fungerer som policy brokers, arbejder på både ministerielt og forvaltningsniveau, samtidig med at de agerer nedefra i den udvidede organisation og påvirker både forældre og andre aktører, der derigennem påvirker skolelederen. Derfor gør det vanskeligt for skolelederen at gennemskue fra hvilken position initiativerne kommer fra, samt hvordan ledelsens på skolen skal forholde sig til det.

3.6.3.3 Opsamling

Ovenstående analyser viser at implikationer for skolelederen på baggrund af det styrkede fokus på højt begavede spænder bredt fra lovmæssige krav, som er skitseret i lovforslag og politiske initiativer, til forventninger og pres fra forskellige aktører, inklusive forældre og andre aktører. Fra det politiske hold opfordres der til en styrket indsats, hvor skoleledere skal sikre, at lærerne er rustede til at identificere, undervise og udfordre højt begavede elever. Der er en klar forventning om, at skolen ikke kun opererer på et gennemsnitligt niveau, men også differentierer undervisningen for at imødekomme de enkelte elevers behov.

Samtidig er der en betydelig opmærksomhed fra forældrenes side, hvilket lægger pres på skolerne for at tilbyde tilstrækkelig og specialiseret støtte. Dette kræver, at skolelederen ikke alene skal håndtere de daglige udfordringer i skolens drift, men også navigere i et landskab, hvor forældres efterspørgsel efter specialiserede indsatser øges. Desuden peger høringsparter på nødvendigheden af, at skolen følger op på de indsatser, der sættes i værk, og at der er en fortsat fokus på elevernes trivsel og sociale integration.

Den teoretiske ramme, som anvendes til at forstå disse dynamikker, understreger vigtigheden af skolelederens rolle i at balancere mellem at implementere politiske direktiver og tilpasse disse til skolens unikke kontekst og behov. Det er essentielt, at skolelederen både er kritisk og reflekterende overfor de tiltag, der introduceres, samt klar over, hvordan disse kan påvirke skolens pædagogiske praksis.

3.6.4 Opsamling af analyserne på det dybe stratum

Analysen på det dybe stratum fremhæver de komplekse interaktioner mellem samfundsmæssige strukturer, institutionelle rammer og individuelle aktørers handlinger. Fokuset i analysen har været på at forstå de underliggende årsager til det styrkede fokus på højt begavede elever og de politiske, sociale og uddannelsesmæssige dynamikker, der former denne tilgang.

Analysen påpeger, at det styrkede fokus ikke er grundlagt i videnskabelig forskning, men snarere er politisk drevet. Det politiske ønske om at fremme højt begavede elever afspejler en tendens til at adressere samfundsmæssige udfordringer gennem uddannelsesreformer og policy ændringer. Samtidig ses det, at visse aktører, der fungerer som policy brokers, har haft en betydelig rolle i at forme og fremme disse initiativer.

For skoleledere skaber dette nye udfordringer og krav til deres rolle og praksis. De skal navigere mellem politiske direktiver, forskningsbaserede indsigter og praktiske behov på skolerne. Det er essentielt for skolelederne at være kritisk reflekterende og fleksible i deres tilgang til implementering af politikker, som måske ikke altid stemmer overens med den pædagogiske virkelighed eller skolens unikke kontekst.

De analytiske pointer understreger vigtigheden af at forstå både de eksterne påvirkninger og de interne dynamikker inden for skolerne. Det er centralt, at skoleledere anerkender og håndterer de forventninger og krav, der stilles fra forskellige hold, herunder politikere, forældre og uddannelseskonsulenter, og hvordan disse kan påvirke deres daglige ledelsesopgaver.

Sammenfattende tegner analysen et billede af et uddannelsessystem, hvor skoleledere står i spidsen for at balancere mellem forskellige krav og forventninger, og hvor de skal være dygtige til at håndtere både opadgående og nedadgående påvirkninger i deres arbejde med at lede skoler i en tid med hyppige og ofte dybtgående forandringer.

4. Konklusion

Projektet har demonstreret, hvordan det styrkede fokus på højt begavede elever i den danske folkeskole er et resultat af bredere samfundsmæssige tendenser, som konkurrencestaten og educationalization samt en policy proces der er påvirket af eksterne aktører der har ageret som policy brokers. Det har vist, at argumenterne for et øget fokus på højt begavede elever er forankret i en forestilling om disse elever som en "overset gruppe", der bør udnytte deres fulde faglige potentiale for samfundets skyld. Disse argumenter spejler en kvalifikationstænkning, hvor uddannelse primært ses som et middel til at ruste eleverne til effektivt at bidrage til samfundet og styrke nationalstatens konkurrencekraft.

På trods af de politiske intentioner om at styrke indsatsen for højt begavede elever, afslører projektets analyser, at policyen overvejende er blevet til uden solid videnskabelig underbygning. Den politiske proces har derimod været præget af indflydelse fra stærke aktører, såsom Rikke Christensen og organisationen Gifted Children, som har fungeret som policy brokers. Disse aktører har med succes formået at navigere mellem forskellige arenaer og har effektivt fremmet deres agenda.

Projektet bidrager med et vigtigt interdisciplinært perspektiv inden for felterne højt begavede elever, skoleledelse og uddannelsespolicy, hvor der ikke tidligere i dansk kontekst er fundet tilsvarende forskning. Denne undersøgelse tilbyder en helstøbt forklaring på, hvorfor det styrkede fokus er opstået, og dens analyse på det dybe stratum giver forklaringskraft, der adskiller sig fra andre videnskabsteoretiske positioner.

Et centralt fund i projektet er vigtigheden af at overveje den nationale kontekst, når internationale forskningsperspektiver inddrages i national uddannelsespolitik. Dette understreger behovet for en mere inkluderende tilgang udvikling af national uddannelsespolicy, der tager hensyn til forholdene i den danske kontekst. Analysen afslører også, at der fra forældrenes side er en betydelig efterspørgsel efter specialiseret støtte, hvilket lægger yderligere pres på skolerne. For skolelederen indebærer dette en udfordring i at balancere mellem at imødekomme disse forventninger og at opretholde en inkluderende uddannelsespraksis.

Samlet set bidrager projektet til en dybere forståelse af de komplekse dynamikker, der præger uddannelsespolitikken vedrørende højt begavede elever. Det illustrerer, hvordan uddannelsesinitiativer ikke kun er et spørgsmål om pædagogisk praksis, men også er dybt forankret i sociale og politiske strukturer. Disse fund bekræfter den fortsatte relevans af at forstå og kritisk reflektere over, hvordan uddannelsespolitik udformes og implementeres, samt hvilke implikationer det har for skoleledelsen i folkeskolen.

5. Diskussion

Denne undersøgelse har belyst, hvordan det styrkede fokus på højt begavede elever i den danske folkeskole er influeret af samfundsmæssige strømninger som konkurrencestaten og educationalization. Mens resultaterne tydeligt understreger en politisk motivet beslutningsproces uden stærk videnskabelig forankring, har det samtidigt belyst, hvordan aktører som Rikke Christensen og organisationen Gifted Children effektivt har ageret som policy brokers for at fremme dette fokus. Disse fund lever op til de forventninger, der blev skitseret ud fra den teoretiske ramme om policy brokers og deres indflydelse på uddannelsespolitikken. De illustrerer klart, hvordan interesser og agendaer fra ikke-statslige aktører kan forme politiske beslutninger, ofte uden tilstrækkelig empirisk understøttelse eller kritisk vurdering af konsekvenserne. Disse dynamikker fremhæver en tendens hvor politiske beslutninger i stigende grad påvirkes af velorganiserede grupper, som kan skabe effektive narrativer omkring deres sag.

Denne forskning har dog sine begrænsninger, især med hensyn til den empiriske dataindsamling, som primært fokuserede på den udvidede organisation og ikke indeholdt data fra lokale skolekontekster. Dette begrænser dybden i forståelsen af, hvordan disse politiske beslutninger omsættes i praksis på skoleniveau og hvilke konkrete udfordringer skoleledere står overfor. Desuden blev potentielt negative psykosociale effekter af at mærke elever som 'højt begavede' ikke tilstrækkeligt undersøgt. Disse effekter kunne indebære sociale stigmatiseringer eller øget pres på eleverne, hvilket kræver yderligere undersøgelse for fuldt ud at forstå implikationerne af sådanne politikker.

For fremtidige studier vil det være værdifuldt at udforske, hvordan skoleledere konkret håndterer implementeringen af politikker for højt begavede elever. Det vil også være gavnligt at undersøge de psykosociale effekter af at kategorisere elever i henhold til deres kognitive evner, især i relation til deres trivsel og social integration i skolemiljøet. Derudover kunne yderligere forskning med fordel fokusere på de individuelle aktører som Lotte Rod, Jakob Mark, og organisationer som Gifted Children og Clever Consulting for at afdække, hvordan og i hvilket omfang disse aktører indgår i politikformulering og påvirker den offentlige diskurs omkring højt begavede elever. En dybere analyse af deres rolle kunne tilvejebringe en mere nuanceret forståelse af, hvordan policy brokers opererer inden for uddannelsessektoren. Denne tilgang vil ikke alene berige forståelsen af de strukturelle og politiske aspekter af uddannelsespolitik, men også bidrage til en mere nuanceret tilgang til uddannelse af højt begavede elever, som tager højde for de potentielle negative psykosociale effekter af sådan en mærkning og de sociale dynamikker, det kan skabe i skolemiljøet.

6. Litteraturliste

Altinget.dk (2023). Forsker om ny taskforce for højtbegavede børn: "Det er et nobelt tiltag. Men det er ikke nok" <https://www.altinget.dk/forskning/artikel/ny-taskforce-for-hoejtbegavede-boern-det-er-et-nobelt-tiltag-men-det-er-ikke-nok> Lokaliseret 05.03.2024

Altinget.dk (2024). PPR-psykolog: Børne- og Undervisningsministeriet skal lægge idéen om intelligenstests i graven. <https://www.altinget.dk/uddannelse/artikel/ppr-psykolog-boerne-og-undervisningsministeriet-skal-laegge-ideen-om-intelligenttest-i-graven> Lokaliseret 05.03.2024

Andreasen, Karen E; Rasmussen, Palle; Rasmussen, Annette; Jensen, Annie Aarup; Ydesen, Christian; Ravn, Ole (2017). At undersøge læring. Samfundslitteratur.

Ball, S. J. (2021). Response: Policy? Policy research? How absurd? *Critical Studies in Education*, 62(3), 387–393

Bacchi, Carol, 2009. Analysing policy: what's the problem represented to be? Frenchs Forest: Pearson.

Bacchi, Carol, 2012. Why study problematisations? Making politics visible. *Open journal of political science*, 2 (1),

Bhaskar, Roy. (1975). *A Realist Theory of Science*. Leeds: Leeds Books.

Biesta, Gert (2022). *Verdensvendt uddannelse – et perspektiv for nutiden*. Forlaget Klim.

Biesta, Gert (2011). *God uddannelse i målingens tidsalder – etik, politik, demokrati*. Forlaget Klim

Biesta, Gert (2018). *Undervisningens genopdagelse*. Forlaget Klim.

Biesta, Gert (2014). Den smukke risiko i uddannelse og pædagogik. Forlaget Klim.

Brinkmann, Svend; Tanggaard, Lene (red.)(2020). *Kvalitative metoder*. Hans Reitzels Forlag.

Depaepe, Marc; Smeyers, Paul (2008) Educationalisation as an ongoing process mordernization process, *Educational Theory*, 58: 379-389

Folkeskolen.dk (2023) Ekspert: Nye tjeklister skal fange højtbegavede, som mistrives <https://www.folkeskolen.dk/hojt-begavede-laer Ruddannelsen-ppr/ekspert-nye-tjeklister-skal-fange-hojtbegavede-som-mistrives/4707732> Lokaliseret 05.03.2024

Folketinget.dk (2013) Reform af SU-systemet og rammerne for studie gennemførelse. <https://www.ft.dk/samling/20121/lovforslag/l226/bilag/21/1260037/index.htm> Lokaliseret 29.03.2024

Folketinget.dk (2021) Høringssvar og høringsnotat, fra børne- og undervisningsministeren L174 <https://www.ft.dk/samling/20211/lovforslag/L174/bilag/1/2564975.pdf>

Folketinget.dk (2022) L 174 Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen, lov om kommunal indsats for unge under 25 år og forskellige andre love. <https://www.ft.dk/samling/20211/lovforslag/l174/index.htm> Lokaliseret 29.03.2024

Folketinget.dk (2024) Lovgivningsprocessen.

<https://www.ft.dk/da/folkestyret/folketinget/lovgivningsprocessen-i-folketinget> Lokaliseret 29.03.2024

Folketinget.dk, (2008) Redegørelse om talentudvikling til Folketingets Uddannelsesudvalg.

<https://www.ft.dk/samling/20081/almdel/UDU/bilag/104/625768.pdf> Lokaliseret 15.12.2023

Frederiksen, Dennis J; Kringelum, Louise B. (2021) Five potentials of critical realism in management and organization studies, Journal of Critical Realism, 20:1, 18-38,

Gifted Children (2024). Om Gifted Children. <https://giftedchildren.dk/om-gc/> Lokaliseret 30.03.2024

Ingemann, Jan Holm (2013). Videnskabsteori for økonomi, politik og forvaltning. Frederiksberg : Samfundslitteratur

Jespersen, Jesper (2007). Makroøkonomisk metodologi : i et samfundsvidenskabeligt perspektiv. Kbh. : Jurist- og Økonomforbundet

Justesen, Lise & Mik-Meyer, Nanna. (2010): Kvalitative metoder i organisations og ledelsesstudier. Hans Reitzels Forlag 2010 1. Udgave, 6. Oplag

Juul, Søren (red); Pedersen, Kirsten Bransholm (2012) Samfundsvidenskabernes videnskabsteori – en indføring. Hans Reitzels forlag.

Kristensen, Cathrina j.; Hussain, M Azhar.(Red.) (2019) Metoder i samfundsvidenskaberne. Samfundslitteratur

Kruchov, C. (1984). Socialdemokratiet og folkeskolen. I Bidrag til Den danske skoles historie. Bind 4. København: Unge Pædagoger.

Køier, Thomas (2023) De konstitutive virkninger af et større fokus på højt begavede elever. Aalborg Universitet

Mackillop, E.; Downe, J.; Quarmby, S. (2019), Does knowledge brokering facilitate evidence-based policy? A review of existing knowledge and an agenda for future research. Policy and Politics, 48(2), pp. 335-353.

Mehlbye, Jill; Flarup, Lasse Hønge; Iversen Katrine (2015). Indsatser målrettet højt begavede børns faglige udvikling og trivsel. KORA Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning

Ozga, Jenny. The politics of accountability. J Educ Change 21, 19–35 (2020)

Pedersen, Ove Kay (2011). Konkurrencestaten. Hans Reitzels forlag.

Rasmussen, A., Ydesen, C. (2019). Talent and Educational Differentiation in Denmark. In: Cultivating Excellence in Education. Educational Governance Research, vol 12. Springer, Cham. https://doi-org.ep.fjernadgang.kb.dk/10.1007/978-3-030-33354-6_3

Steiner-Khamsi, Gita; Martens, Kerstin; Ydesen, Christian (2024). Governance by Numbers 2.0: Policy brokerage as an instrument of global governance in the era of information overload XXXX

Tawell, Alice; McCluskey, Gillean (2022) Utilising Bacchi's what's the problem represented to be? (WPR) approach to analyse national school exclusion policy in England and Scotland: a worked example, *International Journal of Research & Method in Education*, 45:2, 137-149, DOI: 10.1080/1743727X.2021.1976750

UVM, (2021). Aftale om det fremtidige evaluerings- og bedømmelsessystem i folkeskolen, <https://www.regeringen.dk/media/10791/211029-aftale-om-det-fremtidige-evaluerings-og-bedoemmelsessystem-i-folkeskolen.pdf> 15.12.2023 Lokaliseret 05.03.2024

UVM, (2024) Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre og Dansk Folkeparti om folkeskolens kvalitetsprogram – frihed og fordybelse <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/aktuelt/pdf24/mar/240320-aftale-om-folkeskolens-kvalitetsprogram-%E2%80%93-frihed-og-fordybelse.pdf> Lokaliseret 29.03.2024

Ydesen, Christian. (2011). The rise of high-stakes educational testing in Denmark, 1920–1970. Frankfurt am Main: Peter Lang.

Ydesen, Cristian (2024) The influence of the national and transnational elite in shaping and justifying reforms in education. A comparative and global perspective. Springer.

Ziethen, Morten; Ydesen, Christian; Rohwedder, Anne-Birgitte (2024): Pædagogisk ledelse. Samfundslitteratur

Ørskov, Frederik Forraj; Ydesen, Christian (2018) Playing the game of IQ testing in England and Denmark in the 1930s–1960s—a socio-material perspective, *Oxford Review of Education*, 44:5, 599-615, DOI: 10.1080/03054985.2018.1491397